

Lunds Universitet
Sociologiska Institutionen

”Poppa upp och poppa bort”

- en kvalitativ intervjustudie om att arbeta förebyggande mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Författare: Selma Möller Graca

Kandidatuppsats: SOCK04, 15 hp

Vårterminen 2017

Handledare: Agneta Mallén

ABSTRAKT

Författare: Selma Möller Graca

Titel: ”Poppa upp och poppa bort” - en kvalitativ intervjustudie om att arbeta förebyggande mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Kandidatuppsats: SOCK04, 15 hp

Handledare: Agneta Mallén

Sociologiska institutionen, Vårterminen 2017

Projektformen som länge varit en utbredd verksamhetsform inom exempelvis byggindustrin har kommit att bli allt vanligare även i arbetet med sociala frågor. Resursteam Heder är ett ettårigt projekt som arbetar förebyggande mot hedersrelaterat våld och förtryck. Projektets syfte är både att vara ett metodstöd till yrkesverksamma som i sitt yrke möter ungdomar i en hederskontext samt att utgöra en flexibel stödverksamhet till ungdomar som utsätts eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Genom sju kvalitativa intervjuer med projektmedarbetare och yrkesverksamma som varit i kontakt med projektet undersöks projektformens möjligheter och svagheter. Vidare undersöks det sociala problemets och dess experters betydelse för möjligheten att bedriva permanent verksamhet. Studien visar att det råder en ”projektrötthet” bland såväl projektmedarbetare som yrkesverksamma inför projekt som ständigt startas upp och läggs ner och att långsiktiga insatser efterfrågas. Särskilt utbredd är projektformen i arbete med frågor där problemet liksom lösningarna fortfarande är under konstruktion. För att hävda det sociala problemets vikt behövs experter som kan namnge och definiera problemet för att vidare proklamera för behovet av långsiktiga insatser.

Nyckelord: hedersrelaterat våld och förtryck, projekt, experter, socialkonstruktivism, socialt arbete.

TACK

Tack Agneta för att du med stadig hand men utan att ta död på min entusiasm hjälpt mig att balansera mellan hybris och missmod.

Tack även till Resursteam Heder för förtroendet att skriva om ert projekt. Ni gör en fantastisk insats i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Tack också till er yrkesverksamma som tagit er tid att delge mig era tankar och funderingar kring såväl hedersrelaterat våld och förtryck och Resursteam Heders arbete som projektformens möjligheter och svagheter.

1. INLEDNING	3
2. BAKGRUND	3
2.1 Resursteam Heder	3
2.2 En beställning.....	4
2.3 Projektformen	4
3. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	5
4. METOD OCH URVAL	6
4.1 Kvalitativ metod.....	6
4.2 Val av datainsamlingsmetod.....	6
4.2.1 Urval.....	6
4.2.2 Genomförande	6
4.2.3 Semi-strukturerad tematisk intervju.....	7
4.2.4 Avgränsningar.....	7
4.3 Analysmetod.....	8
4.3.1 Det socialkonstruktivistiska perspektivet.....	8
4.3.2 Förförståelse.....	8
4.4 Etiska överväganden	9
4.4.1 Anonymisering	9
4.4.2 Avstämning av känsliga citat.....	9
4.5 Metoddiskussion.....	9
5. TEORI	10
5.1 Begrepp	10
5.1.1 Hedersrelaterat våld och förtryck.....	10
5.1.1.1 Heder - regeringens definition	10
5.1.1.2 Heder – finns det?	11
5.1.1.3 Heder – en fråga om kultur	11
5.1.2 Projekt och projektifiering	12
5.1.3 Experter	12
5.1.4 Permanenta medel	13
5.2 Teoretiskt ramverk.....	13
5.2.1 Tidigare forskning.....	13
5.2.2 Att konstruera ett socialt problem.....	14
5.2.3 Professionell expertis och det sociala problemet.....	15
5.2.4 Experterna som aktörer på ett fält.....	15
6. RESULTAT OCH ANALYS	16
6. 1 Projektet	16
6.1.1 Finansiering, fokus och frihet.....	16

6.1.2 Att visa på ett behov och vara en viktig aktör på fältet.....	17
6.1.3 Projekttrötthet.....	18
6.1.4 Långsiktighet behövs	19
6.1.5 Sammanfattning	20
6.2 Hedersrelaterat våld och förtryck – ett socialt problem.....	20
6.2.1 Att konstruera ett socialt problem.....	20
6.2.2 Ett brett problem	21
6.2.3 Inte våld i nära relation.....	22
6.2.4 Timing.....	23
6.2.5 Sammanfattning	24
6.3 För att skapa ett socialt problem krävs experter	24
6.3.1 Experten som kunskapsbärare.....	24
6.3.2 Exemplet "Tidiga tecken"	25
6.3.3 "Vi" och "de"	27
6.3.4 Experten som auktoritet.....	28
6.3.5 Sammanfattning.....	28
7. SLUTDISKUSSION.....	29
8. REFERENSER	31
8.1 Tryckta källor	31
8.2 Elektroniska källor	32
APPENDIX 1.....	33
APPENDIX 2.....	35
APPENDIX 3.....	45

1. Inledning

I skrivande stund pågår rättegången som behandlar den i Sverige hittills största polisutredningen om misstänkt hedersbrott i Sverige. Enligt åtalet är nio personer misstänkta för att ha kidnappat och mördat en 23-årig man i Gävle. Åklagaren hävdar att motivet ska ha varit en otrohetsaffär mellan den mördade och en kvinna som vid tidpunkten var gift med en annan man (Svenska Dagbladet 2017).

Hedersrelaterat våld och förtryck är ett komplext begrepp utan någon entydig definition. Som utgångspunkt i denna studie används regeringens definition av hedersrelaterat våld och förtryck. Det är samma definition som Resursteam Heder, det projekt som ligger till grund för den här studien, använder sig av. Regeringens definition beskriver hedersrelaterat våld och förtryck som en typ av våld och förtryck mellan närstående där kvinnans sexualitet, oskuld och kyskhet är central och kvinnans beteende eller påstådda beteende kan påverka familjen eller släktens rykte och prestige. Våldet och förtrycket utövas kollektivt och både förövare och offer, vilket det inledande exemplet illustrerar, kan vara såväl kvinnor som män (SOU 2015:55, 58).

Regeringens nationella strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck gör klart att det finns ett stort behov av många olika typer av insatser som arbetar förebyggande mot hedersrelaterat våld och förtryck (SOU 2015:55, 123 – 124). Den här studien kommer att undersöka en sådan insats med fokus på den verksamhetsform genom vilken den bedrivs, projektformen.

2. Bakgrund

2.1 Resursteam Heder

Sociala resursförvaltningen i Malmö startade i augusti 2016 insatsen Resursteam Heder, ett ettårigt projekt, delfinansierat av Länsstyrelsen, med syfte att erbjuda stöd och hjälp till ungdomar som lever i en hederskontext. För att kunna erbjuda ett lättillgängligt och flexibelt stöd till de ungdomar som på grund av sin situation har svårt att söka hjälp utanför skolan utgörs projektet av ett mobilt resursteam som med kort varsel kan förflytta sig till den plats

där den hjälpsökande befinner sig (Sociala Resursförvaltningen Malmö stad 2016,4-5 [internt material] se appendix 2). Projektet syftar även till att ge ”stöd och råd till yrkesverksamma som i sitt arbete möter personer som befinner sig i en hederskontext”, genom att erbjuda konsultativt stöd, metodstöd samt hjälp med risk- och skyddsbedömningar (Sociala Resursförvaltningen Malmö stad 2016, 4 [internt material] se appendix 2). Stödet ska utgå från de yrkesverksamma och ungdomarnas behov och kan exempelvis vara ett trepartssamtal med en ungdom och en socialsekreterare eller skolkurator. Det kan även utgöras av kontakt med yrkesverksamma som behöver ”verktyg för att kunna identifiera det som skulle kunna bli allvarligt eller till och med dödligt våld” (Sociala Resursförvaltningen Malmö stad 2016, 6 [internt material] se appendix 2). Inom ramen för projektet ska även en handlingsplan tas fram för hur enheten ska arbeta förebyggande med ungdomar som lever med hedersrelaterat våld och förtryck (Sociala Resursförvaltningen Malmö stad 2016, 4 [internt material] se appendix 2). Projektet har tre anställda, var av en på heltid och två på deltid (50 %).

2.2 En beställning

Det ursprungliga syftet med denna studie är inte formulerat av mig. Jag kom först i kontakt med Resursteam Heder under kandidatkursens första veckor. En av projektmedarbetarna frågade då om några av kursens studenter var intresserade av att skriva sin kandidatuppsats utifrån några frågeställningar som projektmedarbetarna formulerat. Tanken var att dessa kandidatuppsatser, skulle utgöra ett bidrag till projektets utvärdering¹. Efter att ha anmält mitt intresse för två olika frågeställningar fick jag följande frågeställning tilldelad: *Hur ser medarbetarna i projektet och yrkesverksamma inom andra organisationer som samarbetat med Resursteam heder på arbetet som bedrivits?* För att kunna koppla mitt empiriska material till sociologisk teori har jag valt att precisera syftet och fokusera främst på de villkor som omgärdar Resursteam Heder i egenskap av just projekt.

2.3 Projektformen

Det empiriska materialet i denna studie består av intervjuer med projektets samtliga tre anställda samt fyra yrkesverksamma som i sitt arbete kommit i kontakt med Resursteam Heder. Syftet med intervjuerna har varit att få inblick i hur projektmedarbetarna och de yrkesverksamma upplever det arbete som bedrivits. Resursteam Heder har framhållits som ett uppskattat projekt av såväl projektmedarbetare som av de yrkesverksamma som intervjuats. Att en stor del ekonomiska resurser från EU, stat och kommun fördelas genom projektmedel

---

¹ Projektet är delfinansierat av länsstyrelsen och ska redovisas i en delrapport efter halva projekttiden passerat och i en slutrapport efter att projektet avslutats (Länsstyrelsen, 2016).

gör projektet till en allt vanligare verksamhetsform och därför intressant att titta närmare på. Projektformen, som länge varit vanligt inom byggindustrin, har under senare år blivit allt vanligare även inom områden där arbetet tidigare organiserats i fastare och mer varaktiga verksamhetsformer (Sahlin 1996a, 13). Denna studie berör ett så kallat ”utåtriktat” socialt projekt (Sahlin 1996a, 14) som bedrivs med en specifik målgrupp i fokus nämligen ungdomar som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck samt yrkesverksamma i deras närhet. Projektformens utbredning inom det sociala området får följder både för de som berörs direkt av dessa verksamheter liksom som för samhället i stort (Sahlin 1996a, 15). Att projektformen berör de yrkesverksamma på fältet visade sig tydligt under intervjuerna och gjorde mig nyfiken att undersöka detta vidare.

3. Syfte och frågeställningar

För att avgränsa arbetet och samtidigt göra syftet mer sociologisk relevant fokuserar denna studie specifikt på den form inom vilken projektet bedrivits, nämligen projektformen. *Varför har ni valt att driva Resursteam Heder i projektform?* Denna fråga ställdes till projektmedarbetarna för Resursteam Heder under intervjuerna. Frågan som sådan dök inte upp helt ur tomma intet. Länsstyrelsen i Östergötlands rapport *Att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck – slutredovisning av länsstyrelsernas uppdrag att främja och lämna stöd till insatser* (2015) visar att en betydande del av arbetet med hedersrelaterade frågor bedrivs i projekt, vilket nämns redan i rapportens allra första mening. Länsstyrelserna har de senaste tio åren bedrivit ett aktivt arbete för att motverka och förebygga hedersrelaterat våld och förtryck genom att bland annat fördela medel till olika projekt (Länsstyrelsen 2015, 7). Resursteam Heder är, som tidigare nämnts, exempel på ett sådant projekt. På senare år har det skett en ”projektifiering” inom den offentliga sektorn då projektformen kommit att bli en allt vanligare form för att organisera socialt arbete (Abrahamsson & Agevall 2009, 36; Sahlin 1996a, 13). Syftet med den här studien är att undersöka projektformens möjligheter och svagheter, varför vissa sociala frågor bedrivs i projektform och vad det krävs av ett socialt problem för att få resurser att bedriva en varaktig verksamhet. Underliggande frågeställningar är: *Vilka är projektformens möjligheter och svårigheter? Hur konstrueras hedersrelaterat våld och förtryck som ett socialt problem? Vilken betydelse har konstruktionen av hedersrelaterat våld som socialt problem samt problemområdets experter för möjligheten att bedriva stödjande verksamhet med permanenta medel?*

4. Metod och urval

I följande avsnitt beskrivs den datainsamlingsmetod, urvalsmetod samt analysmetod som använts i studien samt de avgränsningar och etiska överväganden som gjorts.

4.1 Kvalitativ metod

Valet av metod gjordes med utgångspunkt i studiens syfte och underliggande frågeställningar. Kvalitativ metod syftar ”till att begripa processer, betydelser och kvaliteter” (Rennstam & Wästerfors 2015, 13). Sådan forskning intresserar sig för samband, hur människor förstår sin omvärld och skapar mening i tillvaron (Alvehus 2013, 20). I motsats till kvantitativ metod där empiri beskrivs i tal, mängd och storlek (Jørgensen, Rienecker & Skov 2014, 193) är ansatsen i kvalitativ metod att vrida och vända på sådant som vid en första anblick tas för självklart (Rennstam & Wästerfors 2015, 21) och utmana potentiellt förhastade slutsatser (Rennstam & Wästerfors 2015, 24).

4.2 Val av datainsamlingsmetod

4.2.1 Urval

Informanterna i den här studien utgörs av tre projektmedarbetare som är anställda inom Resursteam Heder samt fyra yrkesverksamma som är anställda inom andra organisationer. De yrkesverksamma har på olika sätt samarbetat med Resursteam Heder sedan projektet startade i augusti 2016. De anställda inom Resursteam Heder har alla socionomutbildning. Av de fyra yrkesverksamma som är anställda inom andra organisationer har tre socionomutbildning och en har annan akademisk utbildning. Urvalet gjordes genom att en av projektmedarbetarna skickat ut ett mail till nio av de yrkesverksamma som projektet samarbetat med (se appendix 3). Samtliga av de tillfrågade är personer som Resursteam Heder haft kontakt med vid mer än ett tillfälle. En mångfald av olika yrkeskategorier har eftersträvat. Namn och kontaktuppgifter på de fyra som tackat ja till att delta vidarebefordrades till mig. Jag kontaktade samtliga som svarat och bokade tid för intervju. Jag intervjuade alla som tackat ja till att medverka och gjorde således inget eget urval. Det finns vissa problem med urvalet och urvalsmetoden i den här studien vilka diskuteras vidare under rubriken Metoddiskussion (se 4.5).

4.2.2 Genomförande

Respektive informant kontaktades via telefon eller e-post för att avtala tid för intervju. Alla intervjuer utom en gjordes på eller i anslutning till informantens arbetsplats. En intervju gjordes i en kontorslokal i närheten av informantens arbetsplats som jag ordnat. Samtliga

intervjuer varade i ca en timme och spelades in med hjälp av ett ljudupptagningsprogram på dator. Intervjuerna transkriberades i sin helhet med undantag för några kortare beskrivningar i början och slutet av intervjun av mig själv, min utbildning och vad intervjun skulle utmynna i, i de fall då det efterfrågades av informanten. Under arbetet med transkriberingen markerades återkommande eller särskilt spännande och intresseväckande teman. Även likheter och skillnader mellan informanternas svar noterades liksom sådant som på ett eller annat sätt kunde komma att bli intressant för studiens frågeställning.

4.2.3 Semi-strukturerad tematisk intervju

Intervjuerna gjordes enligt en semi-strukturerad form. Utgångspunkten har varit en intervjuguide (se appendix 1) med frågor uppdelade i fem olika teman. Intervjuguiden har varit vägledande men har inte följts till punkt och pricka. Istället har informanterna fått tala fritt och intervjuguiden har i första hand använts för att styra samtalet då informanten kommit för långt ifrån ämnet eller fastnat för länge vid samma fråga. Vissa frågor som inledningsvis var tänkta att ställas ströks efter de första intervjuerna. Även om de var intressanta i sig själva flyttade de intervjuens fokus för långt bort från syftet. Några frågor fick i praktiken en annan effekt än den avsedda vilket påverkade flödet i samtalet varför dessa plockades bort. De bortplockade frågorna är markerade med grått i intervjuguiden.

4.2.4 Avgränsningar

Som framgår av intervjuguiden har intervjuerna som ligger till grund för den här studien berört flera olika teman. Många kloka tankar om samarbete mellan olika aktörer och berättelser som beskriver yrkesverksamma och projektmedarbetares brinnande engagemang mot hedersrelaterat våld och förtryck har med hänvisning till uppsatsens omfång inte kunnat tas med.

Resursteam Heder är kopplade till Kriscentrum Boende Heder och två av projektmedarbetarna arbetar på boendet parallellt med anställningen inom projektet. Flera av de yrkesverksamma som intervjuats framhåller projektets koppling till boendet som något mycket positivt. Dock har det framgått under intervjuerna att de yrkesverksamma inte alltid är medvetna om att boendet är fristående från projektet. Citat där det kan antas eller där det tydligt framgår att informanten syftar till insatser som är kopplade till boendet har därför inte tagits med.

Stundtals berör studien Resursteam Heders projektansökan och målsättningar i denna för att exemplifiera olika fenomen. Studien undersöker dock inte hur vida projektet uppnått de mål som presenteras i ansökan då det inte omfattas av studiens syfte.

4.3 Analyismetod

4.3.1 Det socialkonstruktivistiska perspektivet

Det socialkonstruktivistiska perspektivet intresserar sig inte primärt för hur världen *är* utan för hur världen *förstås*. Socialkonstruktivismen intresserar sig för hur människor skapar mening i olika företeelser och gör anspråk på olika förklaringsmodeller. Inom det socialkonstruktivistiska perspektivet talas ofta om att olika företeelser *görs* eller *skapas*. Det kan vara företeelser som i vardagligt tal förstås som oproblematiske och självklara (Alvesson 2003, 80) så som kön, familj, svenskhet eller som beskrivs i den här studien; projekt, experter och sociala problem. Att undersöka hur något görs innebär att titta på det med nya ögon, att obekantliggöra etablerade idéer (Alvesson 2003, 86). Det innebär bland annat att studera hur dessa förklaringsmodeller eller beskrivningar uppkommer (Alvesson 2003, 25). I denna uppsats granskas några av de egenskaper som förknippas med projektformen och hedersrelaterat våld och förtryck som socialt problem, samt hur dessa påverkar uppfattningen om hur förebyggande arbete med hedersrelaterat våld och förtryck bör bedrivas.

4.3.2 Förförståelse

Ambitionen har varit att arbeta induktivt och med öppenhet och nyfikenhet lyssna till informanternas berättelser. För studiens trovärdighet är det viktigt med transparens varför en redogörelse för min egen förförståelse i ämnet kan vara på sin plats. Jag har en bakgrund inom kvinnojourserna och har genom jourarbetet kommit i kontakt med både hedersrelaterat våld och förtryck och olika projekt. Min erfarenhet är att projektformen, som ibland har just den målfokuserade och kraftsamlande effekt som några av informanterna beskriver, också kan skapa merarbete och stress och leda till en sämre kvalitet på det arbete som bedrivs. Ibland beror detta på att projektformen används trots att en mer permanent verksamhetsform vore mer passande, ofta på grund av att projektmedel är den enda tillgängliga finansieringsformen. Bitvis sammanfaller denna syn med några av informanternas redogörelser, vilket jag sett som lite problematiskt då ambitionen varit att inte låta mina egna upplevelser påverka den empiri som lyfts fram i analysen. Trots detta kan jag inte helt förbise att mina erfarenheter kan ha påverkat den position utifrån vilken frågeställningen belyses.

4.4 Etiska överväganden

4.4.1 Anonymisering

De informanter som utgörs av yrkesverksamma som samarbetat med projektet benämns i den här studien som AY (Annan yrkesverksam). När dessa informanter beskrivs som grupp benämns de som de yrkesverksamma. De informanter som arbetar inom projektet benämns som PM (Projektmedarbetare), eller i grupp projektmedarbetarna, detta för att kunna säkerställa anonymiseringen av informanternas svar. Eftersom alla projektets medarbetare deltar i studien vore risken stor att informanternas identitet skulle röjas om de fått fiktiva namn som Anna, Stina eller Goran och varje enskild informants svar gått att länka samman. Anonymiseringen av de yrkesverksamma är särskilt viktig för att försvåra identifiering inför projektmedarbetarna som ju förmedlat kontakten och således känner till vilka yrkesverksamma som intervjuats. Då det inte går att se om det är olika informanter som citeras utifrån benämning har jag varit noga med att tydligt visa om samma informants svar används flera gånger för att illustrera ett och samma fenomen.

4.4.2 Avstämning av känsliga citat

Några av de citat som beskriver Resursteam Heders arbetsmetoder i detalj har jag valt att stämma av med projektmedarbetarna om jag får använda, detta för att inte riskera att äventyra vare sig resursteamets arbetsmetoder eller situationen för de ungdomar som de är i kontakt med.

4.5 Metoddiskussion

Att projektmedarbetarna i Resursteam Heder både gjort urvalet och utformat urvalsprocessen för den här studien är problematiskt. I efterhand är det påtagligt att tydligare direktiv gällande urvalsprocess från mitt håll hade gynnat studien. Vidare är det fem yrkesverksamma som fått förfrågan om att delta som inte svarat. Om missnöje över hur arbetet bedrivits skulle vara anledningen till att de valt att inte delta skulle detta inte fångas upp av den här studien. Även om de yrkesverksamma anonymiserats i den här texten är de inte anonyma för projektmedarbetarna. Eftersom kontakten med informanterna förmedlats med Resursteam Heders hjälp är informanterna medvetna om att deras svar skulle kunna härledas tillbaka till dem. Det kan inte uteslutas att detta påverkat deras svar.

Om än urvalsmetoden i detta avseende är problematisk fanns inget annat genomförbart sätt att få tag på informanter. Att på egen hand göra ett urval och ta kontakt med alla yrkesverksamma som projektet samarbetat med hade varit alldeles för tidskrävande. Eftersom

namn och kontaktuppgifter ändå i något skede skulle behövt komma till mig via Resursteam Heder skulle möjligheten att någon utelämnats inte helt kunna elimineras. Resultaten i den här studien är inte generaliserbara, både med hänvisning till urvalsprocessen och att antalet informanter i studien är alldeles för få. Dock säger studien någonting om den enskilda upplevelsen hos de yrkesverksamma och de projektmedarbetare som intervjuats vilket kan belysa komplexiteten i fenomenet (Jørgensen, Rienecker och Skov 2014, 194-195). Projektmedarbetarna och de yrkesverksammans upplevelser och tankar kan fungera som en illustration, en bekräftelse på eller nyansering av ett fenomen och därför vara nog så intressanta att presentera, diskutera och problematisera.

5. Teori

Avsnittet inleds med en redogörelse av några av analysens centrala begrepp. Inledningsvis presenteras några olika definitioner av hedersbegreppet för att illustrera hur hedersbegreppet kan förstås på olika sätt. Sedan beskrivs projektet som teoretiskt begrepp så som det kommer att användas i analysen samt vad som avses med permanenta medel. Vidare presenteras två tidigare studier som gjorts av två projekt med sociala frågor och inom offentlig sektor samt några slutsatser från länsstyrelsen utvärdering av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Avslutningsvis presenteras den teori som ligger till grund för analysen, vad som avses med att konstruera ett socialt problem samt en redogörelse av expertbegreppet.

5.1 Begrepp

5.1.1 Hedersrelaterat våld och förtryck

Nedan presenteras några olika definitioner av hedersbegreppet med syfte att visa hur innebörden och användningen av begreppet hedersrelaterat våld och förtryck kan variera. Att hedersrelaterat våld och förtryck kan förstås på olika sätt, menar jag, är en viktig aspekt av hur arbetet med frågan bedrivs. Hur hedersrelaterat våld och förtryck förstås och hur de olika definitionerna skiljer sig från varandra belyser denna process.

5.1.1.1 Heder - regeringens definition

I regeringens förslag till nationell strategi för att motverka mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck särskiljs hedersrelaterat våld och förtryck från annat våld i nära relation genom att lyfta fram kvinnors sexualitet, oskuld och kyskhets som central samt hur denna kan påverka en hel familjs rykte och prestige. Våldet beskrivs också som kollektivt

sanktionerat och kan omfatta allt från kontroll till tvångsäktenskap och könsstympning. Både förövare och offer kan vara såväl kvinnor som män (SOU 2015:55, 58).

5.1.1.2 Heder – finns det?

Rättssociologen Astrid Schlytter och sociologen Devin Rexvid (2016, 23) menar att det är viktigt att skilja på hedersrelaterat våld och förtryck och våld i nära relation. Jämförelser mellan dessa två olika sociala problem hämmar enligt Schlytter och Rexvid utvecklingen av att förstå hedersrelaterat våld och förtryck som ett eget socialt problem. Schlytter och Rexvid (2016, 23) menar vidare att en oro för att gynna rörelser med en rasistisk värdegrund inte får stå i vägen för att kritisera hedersrelaterade värderingar och normer. Argumentationen kan förstås mot bakgrund av den samhällsdebatt som rådde i Sverige under slutet av 90-talet och början av 2000-talet då starka röster, både inom forskarvärlden och bland ledande politiker, motsatte sig och ifrågasatte syftet med att göra skillnad på olika typer av patriarkalt våld (Schlytter & Rexvid 2016, 22-23).

5.1.1.3 Heder – en fråga om kultur

Kriminologen Aisha K. Gill menar att vi måste se bortom kulturella stereotyper för att förstå varför hedersrelaterat våld och förtryck förekommer. Gill menar att internalisering av kulturella normer är individuellt och sker i varierande grad. Heder, menar Gill (2014, 9-10), handlar bara delvis om kultur och religion och desto mer om ojämlikhet mellan könen. Även sociologen Mino Alinia, ansluter sig till det intersektionella perspektivet. Alinia vänder sig liksom Gill (2014) emot beskrivningen av hedersrelaterat våld och förtryck som ett uttryck för kultur eftersom kulturbegreppet, enligt Alinia (2013, 4), ofta används som en omskrivning för biologi och ras i modern rasterterminologi. Att kritisera förklaringsmodeller som placerar kultur i centrum innebär dock inte, menar Alinia, att kultur på något sätt skulle vara irrelevant. Problemet är snarare *hur* kultur används som analytiskt redskap, vilka sociala fenomen och processer som studeras och utifrån vilken position (Alinia 2013, 4). Det intersektionella perspektivet rymmer på så vis flera olika förklaringsmodeller. Att kritisera den ”kulturella” förklaringsmodellen kan både innebära att förkasta kultur som analytiskt redskap och att använda kultur som analytiskt redskap för att exempelvis som i exemplet ovan belysa strukturella förtryck mot exempelvis minoritetsgrupper och hedersrelaterat våld och förtryck som en effekt av detta.

5.1.2 Projekt och projektifiering

Under flera av intervjuerna har projektet som verksamhetsform problematiserats av informanterna. Sociologen Ingrid Sahlins (1996a, 15) diskussion av projektets funktion och dess följder i samhället är därför intressant som teoretisk modell. Som tidigare beskrivits är projekt som verksamhetsform ingen ny företeelse men det är först under senare år som verksamhetsformen blivit en utbredd form att bedriva socialt arbete i (Sahlin 1996a, 13). Det beskrivs ibland som att samhället genomgått en ”projektifiering”, det vill säga att verksamheter i högre grad organiseras som projekt. (Abrahamsson & Agevall 2009, 36). Ett projekt bedrivs under en begränsad tid och har en tydlig början och slut. Projektet inbegriper oftast ett tydligt syfte och mål. Detta kan ge intrycket av att projekt är mer ”gripbara” än löpande verksamheter inom exempelvis organisationer och myndigheter (Sahlin 1996a, 13). Att driva projekt signalerar en vilja till förnyelse, ett avsteg från den vardagliga rutinen, öppenhet och strävan efter att ”ligga i tiden”. Att driva projekt är att agera (Sahlin 1996a, 13,31). Det finns en föreställning om att projekt står för flexibilitet i motsats till andra, mer permanenta, organisationsformer (Abrahamsson & Agevall 2009, 52) vilket gör att projekt allt oftare används som ett sätt att utvärdera och pröva nya arbetsmetoder (Sahlin 1996b, 240).

Projektets inneboende kortsiktighet lyfts ofta fram som en nackdel med verksamhetsformen, liksom en ökad arbetsbelastning i form av nya krav på dokumentation och uppföljning av mål. (Abrahamsson & Agevall 2009, 38) Projektformens kritiker menar dessutom att projektmål ofta blir föremål för kompromisser mellan aktörer och finansiärer (Sahlin 1996b, 239). Projektifieringen bidrar till att organisationer allt oftare koncentreras till en kärnverksamhet som sedan kompletteras med växande projektverksamheter. Dessa kan sedan ”läggas ned /.../ eller förlängas allt efter aktuella behov och finansiella resurser”. Sahlin (1996a, 28) beskriver hur det ”senaste decenniernas förändringsfetischism” bidrar till projektets ”positiva laddning som symbol för förnyelse”.

5.1.3 Experter

I den här studien används ordet expert för att beskriva såväl medarbetarna i Resursteam Heder som andra aktörer som bedriver påverkansarbete om hedersrelaterat våld och förtryck. Expertbegreppet är i första hand hämtat från Cahill och Loseke (1984, 296). Sociologen Thomas Brante, vars teorier också används för att analysera expertrollen, använder sig främst av begreppet professionell som han definierar som ”tillgångspunkter till vad som anses utgöra den högsta kunskapen” (Brante 2003, 357). Att vara professionell innebär att vara betald expert på något (Brante 2003, 356). Eftersom en stor del av påverkansarbete i arbetet mot

hedersrelaterat våld och förtryck görs av frivilligorganisationer där många arbetar ideellt omfattas dessa således inte av ”professionell” – begreppet. Därför används i texten ordet expert.

5.1.4 Permanenta medel

Då permanenta medel nämns i texten avses resurser som en verksamhet kan få från stat, alternativt kommun, och som har en mer permanent karaktär med syfte att finansiera kärnverksamhetens fasta kostnader exempelvis löner, lokaler och andra löpande kostnader.

5.2 Teoretiskt ramverk

5.2.1 Tidigare forskning

Sociologen Diana Mulinari intresserar sig för projektformens praxis inom människobehandlande organisationer. I sitt bidrag till antologin *Projektets paradoxer* intresserar hon sig för ”kvinnoprojekt” inom välfärdssektorn (Mulinari 1996, 204). Då det projekt som Mulinari undersöker har vissa gemensamma beröringspunkter med det projekt som undersöks i den här studien är Mulinaris resultat av relevans för min analys. Mulinari (1996, 214) menar liksom Sahlin (Sahlin 1996b, 243) att projekt förutsätts förändra saker och ting i motsats till traditionella organisationer som uppfattas som passiva. Enligt Mulinari (1996, 214) bygger projekt på antaganden om det moderna, det vill säga att världen och människorna i den kan kontrolleras och att resultat kan förutses. Mulinari (1996, 215) menar vidare att söka projektmedel ofta är den enda möjligheten för vissa typer av verksamheter att få resurser.

I *Välfärdssektorns projektifiering – kortsiktiga lösningar av långsiktiga problem?* undersöker Abrahamsson och Agevall (2009, 40) två samverkansprojekt mellan några olika välfärdsorganisationer. Författarna belyser ”projektifieringen” av samhället, det vill säga att tillfälliga former för organisering av arbetet i allt högre grad väljs före verksamhetsformer av mer permanent karaktär (Abrahamsson & Agevall 2009, 36). Abrahamsson och Agevall (2009, 50) framhåller i artikeln riskerna med att projektverksamheter som deltagare uppfattar som långsiktig satsningar läggs ner efter en kortare tid kan leda till tillitsbrist hos offentliga aktörer.

Att arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck i hög utsträckning bedrivs i tillfällig form bekräftas av Länsstyrelsen i Östergötland. I *Att förebygga våld och förtryck – slutredovisning av länsstyrelsernas uppdrag att främja och lämna stöd till insatser* (2015, 8) framgår att det

behövs mer kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck. Särskilt gäller det de utsattas behov av långsiktigt stöd för att exempelvis bearbeta trauman och möjligheter till ett bra liv efter en uppbrottsprocess. Det finns, menar utredarna, ett behov av ”en långsiktig struktur som kan skapa förutsättningar för en implementering i ordinarie strukturer” (ibid.).

5.2.2 Att konstruera ett socialt problem

Civilsamhället intresserar sig för sociala problem som om de vore objektiva fenomen. Som en följd av detta vill aktörer i samhället veta *fakta* om problemet. Det är bland annat genom sådana fakta som det sociala problemet konstrueras och förstås (Loseke 2003, 55). Ett exempel på sådana fakta som min uppsats kommer att beröra är hur ”tidiga tecken” på att en person är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck beskrivs och förstås.

Sociologen Donileen Loseke beskriver i sin bok *Thinking about social problems* processen under vilken ett socialt problem skapas. ”Skapande” kan tyckas ha en negativ klang. Utan vidare förklaring kan det låta som att problemet är påhittat eller att de utsatta inte lider, vilket inte är vad Loseke menar. Tvärtom menar hon att en företeelse inte utgör ett socialt problem förrän det fått ett namn, en innebörd och definierats som just ett problem (Loseke 2003, 14). Tillsammans med Spencer Cahill beskriver Loseke i artikeln *The social construction of Deviance: Experts on Battered Women* (1984, 296) hur den feministiska rörelsen under 1970-talet arbetade för att våld i nära relation skulle förstås som ett socialt problem i motsats till ett personligt sådant. Rörelsen genererade experter som hävdar att deras förståelse av problemet skulle användas för att utbilda och vägleda andra.

Vad som definieras som ett socialt problem är inte en stabil kategori utan skiftar mellan olika samhällen och tidpunkter. Sociala problem handlar enligt Loseke (2003, 4,6) om meningsskiljaktigheter; det som är ett socialt problem för någon är nödvändigtvis inte ett socialt problem för en annan. Ett socialt problem måste också vara mer eller mindre omfattande och drabba en betydande mängd individer. Ett socialt problem inbegriper även en föreställning om att något kan och bör förändras (Loseke 2003, 7).

Ett socialt problem uppstår först när uppmärksamhet riktas mot det (Loseke 2003, 9). I Sverige riktades exempelvis mycket medial uppmärksamhet mot mordet på Fadime Sahindal 2002 vilket ledde till en intensiv och polariserad debatt om hedersrelaterat våld och förtryck. Fadime, som kom från en kurdisk familj, mördades av sin pappa efter att hon vägrat gå med på ett arrangerat äktenskap och istället valt att dela sitt liv med en svensk man. Våld inom

migrantgrupper, som tidigare i stor utsträckning negligerats med hänvisning till kulturella olikheter, lyftes nu fram i ljuset (Alinia 2013, 2) och blev starten på det som sedan kommit att förstås som hedersrelaterat våld och förtryck. Mordet på Fadime Sahindal var inte det första hedersmordet i Sverige men som socialt problem i Sverige var hedersrelaterat våld och förtryck något nytt.

Loseke (och Cahill) är relevanta för den här studien eftersom de undersöker varför processen genom vilken ett socialt problem konstrueras. Ett socialt problem, menar Loseke (2003,56), konstrueras med hjälp av olika strategier, så kallade "claims-making strategies" som typifierar olika omständigheter och uppmanar allmänheten att värdera dessa som en del av ett socialt problem.

5.2.3 Professionell expertis och det sociala problemet

Att vara professionell eller expert, är ett starkt positivt värdeladdat begrepp menar sociologen Thomas Brante (Brante 2014, 356). Brante beskriver de professionella som kunskapssamhällets bärare och som en allt mer självklar komponent i en specialiserad arbetsdelning (Brante 2014, 16). Mellan olika experter och professioner, finns ofta motsättningar om vilken kunskap som är korrekt, vem som äger problemfältet och vad som bör göras åt problemet (Brante 2014, 18). Som en effekt av detta kan det på vissa områden saknas allmänt accepterade kunskaper som kan ligga till grund för gemensamma och standardiserade praktiker. I det vetenskapliga lägret kan det förekomma kontroverser mellan flera olika teorier och modeller och i praktiklägret kan det finnas olika övertygelser om hur verksamhet bör bedrivas baserat på olika erfarenheter (Brante 2014, 224). Brante är relevant för analysen då jag bland annat argumenterar för expertens roll för det sociala problemet, och i förlängningen hur de insatser som erbjuds den utsatta gruppen utformas.

5.2.4 Experterna som aktörer på ett fält

Sociologen Pierre Bourdieus fältbegrepp används i studien för att undersöka relationerna mellan strukturer och aktörer på fältet. Med ett socialt fält avser Bourdieu "relationer mellan positioner besatta av specialiserade agenter och institutioner som strider om något för dem gemensamt" (Broady 1991, 266). Att liksom Resursteam Heder var en aktör bland flera som arbetar med hedersrelaterade frågor innebär att positionera sig på fältet. På ett fält finns system av relationer som länkar samman de olika positionerna i en hierarki. Ett fält inbegriper således en inbördes maktstruktur där de kapital som värderas på fältet styr aktörens position (Broady 1991, 267).

6. Resultat och analys

Analysen redovisas här i tre delar. Första delen behandlar projektet som arbetsform och den andra delen avhandlar hedersrelaterat våld och förtryck som ett socialt problem under konstruktion. I den tredje delen diskuteras experternas roll för att hävda det sociala problemet och dess betydelse för verksamheters möjligheter att få ekonomiska resurser i form av permanenta medel.

6. 1 Projektet

6.1.1 Finansiering, fokus och frihet

När projektmedarbetarna fick frågan varför de valt att bedriva Resursteam Heder i projektform gav de några olika svar. Ekonomi var den anledning som genomsyrade de flesta svaren. Projektmedarbetarna uppgav att ekonomiska resurser är enklare att få i form av projektstöd än i form av permanenta medel. Att pengar och resursfördelning ofta är en viktig anledning till att driva projekt bekräftas i en studie av ”kvinno-orienterade” projekt av Diana Mulinari (1996, 204). En relevant följdfråga på det kan vara varför finansiering hellre ges till projekt än till permanenta verksamheter. Mulinari menar att svaret ”kan sökas i metaforer om manligt och kvinnligt inom vår kultur” (Mulinari 1996, 214) där projekt representerar det manliga och det aktiva som förutsätts förändra saker och ting. I motsats till detta förstås traditionella organisationer som passiva, det som återskapar det vardagliga, det kvinnliga. Denna dualitet menar Mulinari döljer de faktorer som verkligen begränsar förändring och återskapar en bild byggd på antaganden om det moderna, att världen kan kontrolleras och resultat planeras och förutses (ibid).

Frågor om projektet som verksamhetsform ställdes även till den andra gruppen informanter, de yrkesverksamma. Alla hade erfarenheter och tankar om arbete i projektform och lyfte fram så väl svagheter som en del styrkor. En informant lyfte fram att projekt kan utgöra en möjlighet att arbeta fokuserat med en specifik fråga:

AY: Det blir en kraftsamling, det går att vara väldigt fokuserad kring ett område där det behövs kraftsamling och fokus.

Genom att projektet uppfattas som en ”friare” organisationsform kan det möjliggöra praktiker som inte skulle kunna förekomma i mer fasta organisationsformer (Mulinari 1996, 219-220). Exempel på en sådan praktik är Resursteam Heders ambulerande arbetssätt. En informant

framhåller att Resursteam Heders arbetsmetod i egenskap av ett mobilt team gör det möjligt för de yrkesverksamma att agera direkt då de kommer i kontakt med en utsatt ungdom

AY: Alltså har du lyckats få det förtroendet som är rätt så stort att någon berättar om detta det ska liksom mycket till för att man ska våga det, då måste det liksom direkt komma någon som kan göra något praktiskt och erbjuda något. Då kan man liksom inte ringa och bara ja men du jag ringer på socialens telefontid på torsdag mellan 9 och 11.30, lite så är det ju, och så kan vi boka en tid. Ja men då har ju den personen tappat den motivationen liksom och då har det hänt något annat i livet kanske, eller har den dött personen alltså det är liksom helt absurt.

6.1.2 Att visa på ett behov och vara en viktig aktör på fältet

Projektmedarbetarna beskriver projektet som en möjlighet att ”testa” arbetsformen och ”visa” på att det finns ett behov.

PM: Ja alltså vi ser ju den här projekttiden som en möjlighet att visa på att vi behövs. Det är också en möjlighet att testa den här modellen i Malmö för att se hur det fungerar i Malmö, så att det är ju så man får se det. Det är ett sätt att testa en idé och ett sätt att visa på behovet. Och kan vi göra det så kanske också de som sitter med pengapåsarna vill satsa på det.

”Att visa” är en aktivitet som inbegriper att det finns en mottagare. Någon vill visa någon någonting. Någon ska ”ta emot idén”, utvärdera den och godkänna den. Mulinari menar att detta ändamål kan ta mycket av projektets tid och resurser i anspråk. Projektet, menar Mulinari (1996, 216), måste också legitimera sig mot andra projekt, både genom sina arbetsmetoder och genom projektets profil. I Resursteam Heders fall görs detta på olika sätt, bland annat genom medverkan i olika nätverk och grupper.

PM: Det är lite marknadsföring. /.../ Man måste vara i de forumen för att liksom göra det levande, att man finns, att man existerar och att man håller projektet på agendan.

Abrahamsson och Agevall (2009, 45) beskriver liknande erfarenheter från de projekt som de studerat. En stor del av projekttiden, menar Abrahamsson och Agevall, ägnades åt att marknadsföra och skapa opinionsmässigt stöd för projektet. En av projektmedarbetarna betonar att deltagande i nätverk och grupper som arbetar med frågan också fyller andra viktiga funktioner som exempelvis kunskapsinhämtning, ökad samverkan med andra grupper samt att bekräfta dessas position på fältet.

PM: Det är jätteviktigt att synas. Att det inte är mystiskt vilka vi är, eller vad vi gör eller hur man kan använda oss i resursteamet. Jag tror att det är jätteviktigt. Och det gör också att kanske när vi sätter igång och säger att vi ska jobba förebyggande då är det viktigt att vi får med oss andra i det så att det inte blir så att vi trampar någon på tårna. ”Ja men vi har jobbat förebyggande jättelänge och varför får inte vi vara med där? Eller varför uppmärksammar ni inte det arbetet? Så att man får vara lite ödmjuk där också så att man inte klampar in på någon annans område. Och jag tänker att nu när jag har pratat så mycket om hur viktigt det är

med samverkan så hade det ju varit helt vansinnigt om vi hade ställt oss utanför de samverkanssammanhangen som finns redan, det hade ju bara varit dumt att inte utnyttja det.

Deltagande i nätverk och samverkansgrupper fyller alltså flera syften. Förutom ökad samverkan och ett kunskapsutbyte, kan nätverkande utgöra en del i att marknadsföra projektet. Det är också en arena där olika aktörer legitimeras och bekräftar varandra som aktörer på fältet (Broady 1991, 266-267). I den projektifierade verkligheten inbegriper att legitimera och legitimeras av andra aktörer i något avseende även en konkurrens om resurser och om utrymmet på fältet.

6.1.3 Projekttrötthet

Såväl projektmedarbetarna som de yrkesverksamma ger uttryck för en ”projekttrötthet”. De yrkesverksamma beskriver uppgivenhet inför projekt som uppstår under en kort period för att sedan försvinna och lämna de yrkesverksamma med en osäkerhet inför vem de kan kontakta istället.

AY: Jag tycker att det är mycket poppa upp och poppa bort faktiskt. Och att ibland blir man liksom så där jaha, fanns de inte längre? Nej det kanske de inte gjorde nä men vem ska jag fråga nu då? Jaha, heter de så istället, ja men det är väl ungefär samma. Lite sådär.

En av de yrkesverksamma beskriver en uppgivenhet inför projekt som startas upp för att sedan läggas ner kort därefter.

AY: Problemet försvinner ju inte efter projektets tid. Så det tycker jag egentligen är oetiskt. Så då borde man inte jobba i projektform om det är något som berör människor, individer som behöver hjälp /.../ Jag tror många är väldigt projekttrötta och inte ens tror på det. Man vet att ja men de är här nu men sen försvinner de.

Att det råder en projekttrötthet hos de yrkesverksamma som projektet kommer i kontakt med har även en av projektmedarbetarna noterat.

PM: Dels skapar det inom den egna organisationen en projekttrötthet. Projekt, jaha, så har vi gjort det. Så gör vi ett projekt till. Alltså man blir trött på att hålla på liksom. Sen är det ju också så att de man möter, de yrkesverksamma och ungdomarna, de har också blivit projekttrötta. Jaha, här kommer ni och lovar guld och gröna skogar i ett år, sen då? Vad ska vi göra sen? Så att man blir lite så besviken. Vi ser ju på folks ansiktsuttryck redan nu när vi säger ja, vi är ett projekt och vi finns till den sista september. Det blir liksom bara tomt.

En av projektmedarbetarna tror inte att projektformen har så stor påverkan på hur verksamheten tas emot.

PM: Det är ju lite så här oj det är så mycket projekt hit och dit men vi har ju mest fått översvallande positiva reaktioner på att vi finns överhuvudtaget. Så folk lägger nog inte så där jättemycket vikt i att det är ett projekt.

Abrahamsson och Agevall menar att ett avbrott i en projektverksamhet som deltagarna

uppfattar som en långsiktig satsning kan leda till både frustration och besvikelse i stunden, samt i förlängningen en tillitsbrist hos offentliga aktörer som lovar sådant de inte kan hålla (Abrahamsson & Agevall 2009, 50).

6.1.4 Långsiktighet behövs

Önskan om att få permanenta medel för att bedriva en mer långvarig verksamhet uttrycks vid flera tillfällen under intervjuerna med projektmedarbetarna.

PM: Jag är jätteglad att vi får testa den här idén i ett år på projektmedel och titta på, funkar den här idén eller inte. Sen är det självklart att jag skulle vilja se att det blev permanent.

PM: Vår tanke är ju att nu ska vi bevisa att det här behövs. Och det känns ju redan som att vi lyckats med det, så det är skönt. Men det är ju ett problem att det är i projektform. /.../ Vi skulle ju gärna se att det var en permanent verksamhet. Det skulle behövas.

Även de yrkesverksamma efterfrågar långsiktiga snarare än kortsiktiga satsningar. En informant menar att det är svårt att hinna arbeta upp kontakter och arbetsmetoder bland mångfalden av kortsiktiga verksamheter och projekt.

AY: Jag tänker också att det finns, just det här med de här projekten i vår bransch, att ibland blir det här att man har så här projekt på det och projekt på det och sen så avvecklar man det och så har vi något nytt projekt och sen nej men nu tar vi nog det här projektet istället och så hinner man aldrig uppbygga den, alltså man behöver jobba in saker liksom. Det tror jag är lite farligt med projekt.

Flera informanter, bland annat en av de yrkesverksamma, framhåller vikten av långsiktighet i insatser som rör hedersrelaterat våld och förtryck.

AY: Jag personligen skulle ju tycka det vore märkligt om Resursteam Heder tog slut och sen ifall det inte finns ett tydligt sätt för de kompetenserna och de erfarenheterna och det arbetssättet att tas vidare /.../. Det finns ett behov och generellt så är väl problemet med projektformen att om det inte finns en långsiktig tanke bakom så riskerar det att bli en kortsiktig insats för ett problem som kräver långsiktighet i tänket liksom.

Även projektmedarbetarna framhåller vikten av långsiktiga lösningar för att kunna bygga upp tillit och förtroende för insatsen hos målgruppen.

PM: Det finns ett problem med projektverksamheter, och nu pratar jag utifrån heder för det är det jag jobbar med. Verksamheter där ett villkor för att kunna göra ett riktigt bra, grundligt arbete bygger på att man ska bygga upp förtroende och tillit. Förtroende och tillit händer inte över ett år.

PM: Långsiktigheten försvinner. För att bygga upp tillit, förtroende och liknande för en insats krävs det tid. För att skapa förändring krävs det tid. Och det har vi inte, vi har ett år.

Att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck präglas av kortsiktiga lösningar och temporära projekt bekräftas och kritiserar även av Länsstyrelsen i Östergötland som menar att arbetet i större utsträckning måste implementeras i ordinarie verksamheter. (Länsstyrelsen 2015, 86). Länsstyrelsen betonar också vikten av att ungdomar som lever under Hedersrelaterat våld och förtryck får långsiktigt stöd och menar att en kartläggning och säkring i stöd- och vårdkedjan behöver göras för att skapa en hållbar struktur för arbetet med hedersrelaterade frågor (Länsstyrelsen 2015, 60).

6.1.5 Sammanfattning

I detta avsnitt har några av projektets styrkor, möjligheter och svårigheter lyfts fram. Projektformen har för mig kommit att framstå som något av en elefant i rummet. Att arbeta förebyggande med hedersrelaterat våld och förtryck, menar informanterna, kräver långsiktighet men möjligheterna att få permanenta medel i form av exempelvis statliga bidrag är begränsade vilket lämnar aktörerna på området utan så stora möjligheter att välja bort projektformen till förmån för en annan arbetsform. I de följande avsnitten kommer jag att undersöka vilka faktorer som kan tänkas bidra till att en verksamhet får permanenta medel.

6.2 Hedersrelaterat våld och förtryck – ett socialt problem

I detta avsnitt redovisas hur jag i intervjuerna kunnat se att hedersrelaterat våld och förtryck konstrueras och förstås som ett socialt problem. Utgångspunkten är att hedersrelaterat våld och förtryck delvis är ett socialt problem under konstruktion. Att ett socialt problem är under konstruktion, innebär att en mångfald av definitioner och förklaringsmodeller presenteras, jämförs, antas och förkastas som en del i processen att stabilisera problemdefinitionen (Brante 2014, 236-237). Istället för att beskriva hedersrelaterat våld och förtryck som ett tillstånd undersöks det här som en aktivitet, det vill säga hur hedersrelaterat våld och förtryck *görs* till ett socialt problem (Loseke 2003, 186).

6.2.1 Att konstruera ett socialt problem

I inledningen av varje intervju ställdes frågan ”Vad innebär hedersrelaterat våld och förtryck”? En av informanterna svarade:

AY: Det är lite komplicerat tycker jag för jag har också haft en liten tveksamhet eller jag har tyckt att det har varit ett lite svåränvänt begrepp. Jag har inte varit helt 100 % säker på att jag ställer mig bakom det begreppet eller om det kanske finns något annat man skulle kunna använda sig av.

Citatet illustrerar att hedersrelaterat våld och förtryck för informanten inbegriper att ta ställning för eller emot en definition. Enligt sociologen Donileen Loseke (2003, 4) utgör ett socialt problem inte en stabil kategori utan skiftar över tid och i olika samhällen. Som en följd av att sociala problem inte utgör fasta kategorier utgör de också meningsskiljaktigheter; vad en person definierar som ett socialt problem utgör inte ett socialt problem för en annan (Loseke 2003, 4-5). En av projektmedarbetarna beskriver också hur problemdefinitionen kan ifrågasättas i mötet med yrkesverksamma:

PM: Ibland kan det vara lite tufft att få vissa yrkesverksamma att förstå vad som faktiskt krävs i de här ärendena. Jag har stött på en del motstånd i framförallt två ärenden som jag verkligen har fått kämpa med.

För att något ska utgöra ett socialt problem måste det drabba en betydande mängd individer. I begreppet ligger en förståelse av fenomenet som något som kan och bör förändras (Loseke, 2003, 56).

AY: Det är väl när ungdomar på något sätt är begränsade av olika kulturella eller vad man ska kalla det, normer och regler som föräldrarna och släkten har satt upp för dem för hur de ska bete sig och vara och liksom inte får göra och så där. Och detta begränsar dem så pass mycket att de typ blir hotade till livet, kan inte gå ut som andra ungdomar eller bli bortgifta till hemlandet för att de ska lära sig hur man är i det landet liksom och inte vara som svenska ungdomar till exempel. Ja det begränsar livet, man kan inte leva fullt ut, man är ingen fri individ helt enkelt och det är ofta hot och våld involverat men både psykiskt och fysiskt, men framför allt psykiskt. Det har jag stött på mycket på mitt jobb.

För att något ska förstås som ett socialt problem måste omgivningen upplysas om att ett visst tillstånd bör betraktas som just ett problem. Enligt Loseke (2003, 56) kan detta göras på olika sätt genom så kallade "Claims-making strategies" Nedan presenteras några sådana strategier som framkommit under intervjuerna.

6.2.2 Ett brett problem

Att hedersrelaterat våld och förtryck är ett "brett" och "komplext" begrepp som inrymmer många olika former och grader av våld och förtryck framhålls av projektmedarbetarna.

PM: Det är en bred skala, allt ifrån det yttersta liksom att riskera sitt liv eller de som faktiskt blir mördade eller lever med hot om att faktiskt bli dödade. Till de som är väldigt nöjda tills den dag då det förväntas att de ska gifta sig eller tills de hittar en partner som de vet att det här kommer ju aldrig gå. Det här kommer inte mina föräldrar att godkänna. Och liksom allt där emellan med vardagsbegränsningar och allt ifrån att få gå ut någon gång ibland och träffa bara vissa kompisar eller bara umgås med kusiner till att de ska vara hemma 5 varje dag eller de måste gå hem direkt från skolan och inte alls har någon fritid. Det gäller ju mest för tjejer, killar är kanske det jobbigaste, om vi pratar innan det är dags att gifta sig eller så om de måste kontrollera sina systrar till exempel.

PM: I hederssammanhang har man ofta ett kollektiv, alla har ansvar för det kollektivet. Individerna är underordnad(...). Alla har sin roll, alla kan vara utsatta, på sitt sätt, alla kan vara förövare på sitt sätt, mer eller mindre frivilligt. Man kan tvingas till att vara förövare i de här sammanhangen också.

Enligt Loseke (2003, 56) avgörs storleken på den drabbade gruppen av de parametrar med vilkas hjälp ett socialt problem definieras samt hur problemets konsekvenser beskrivs. En bred definition är således en gynnsam faktor för att hävda en företeelse som ett socialt problem. Några av informanterna uttrycker också en önskan om att ytterligare bredda hedersbegreppet till att rymma fler definitioner och grupper.

PM: När vi är ute och pratar om heder i resursteamet så försöker vi bredda begreppet. Tidigare så har det handlat väldigt mycket om som sagt unga cis-tjejer², utsattheten kan vara mycket bredare än så. Och fokuserar man på unga cis-tjejer så missar man väldigt många som kan behöva hjälp och stöd, hedersproblematiken är livslång /.../ det är viktigt att kunna se olika typer av utsatthet.

PM: Vi behöver vidga begreppet mer för att kunna hjälpa fler. /.../ Vi behöver prata mer om vad det kan innebära för konsekvenser att leva i en hederskontext. Exempelvis pojkar som väljer att gå in i kriminella nätverk eller ”väljer”, de känner att det är där de passar in för de har levt i en väldigt stark patriarkal struktur och de två strukturerna liknar varandra så då väljer man det. Vi måste prata mer om att ungdomar missbrukar för att hantera sin ångest. Och också det som jag tycker är viktigt att när vi pratar oskuldskrav och vi pratar om allt det där så pratar vi om heterosexuella tjejer. Vi pratar inte om tjejer som annat än heterosexuella. Vi pratar definitivt inte om pojkar som något annat än heterosexuella, så vi tappar det. Vi får heder att handla om heterosexuella tjejer som blir utsatta av heterosexuella familjer. Så vi tappar jättemycket.

Projektmedarbetarna använder sig här av en teknik för länka samman sociala problem vilket Loseke (2003, 62) benämner som ”domain expansion”. Det innebär att av allmänheten mer accepterade definitioner av ett socialt problem utvidgas till att inbegripa även nya definitioner och på så sätt även fler drabbade. Genom att tala om exempelvis pojkar som blir del av kriminella nätverk som en konsekvens av att ha levt i en starkt patriarkal struktur vidgas problemets omfattning och den utsatta gruppen ökar i omfång.

6.2.3 Inte våld i nära relation

Ett sätt att ytterligen ringa in hedersproblematiken som ett socialt problem är att skilja den från ett annat närliggande socialt problem, våld i nära relation. Flera av informanterna lyfter fram särskiljande av hedersrelaterat våld och förtryck från våld i nära relation som en del av problemdefinitionen.

PM: Det är många som undrar vad skillnaden är mellan hedersvåld och annat våld i nära relation. /.../ Skillnaden mellan till exempel partnervåld och hedersvåld är många gånger att förövare kan vara flera. Det är inte en mot en annan utan det kan vara personer som finns väldigt nära den som är utsatt eller de som är

---

² Cis är latin för ”på samma sida” och används för att beskriva en person som identifierar sig med sitt vid födseln tilldelade kön (RFSL, 2015).

utsatta, det kan också vara folk som finns i periferin eller som finns i andra länder, grannar, landsmän, det kan vara alla möjliga olika som kan utgöra ett hot eller utgöra en press.

Av informanterna beskrivs här den stora skillnaden mellan hedersrelaterat våld och våld i nära relation framför allt genom bilden av förövaren/förövarna. Förövarna finns både nära och långt bort på samma gång. De består av den närmsta familjen, men utgörs samtidigt av personer i periferin, som finns i andra länder, personer som den utsatta ungdomen kanske knappt har träffat.

AY: Hedersvåld är ett system av kontroll och begränsningar där en individs livsutrymme krymper och där det finns ett kollektiv som står bakom den här begränsningen av livsutrymme och val som personer har rätt till. Och då liksom vad skiljer det från mäns våld mot kvinnor generellt är det just att det finns ett kollektiv bakom, familjestrukturer som utövar det.

Den yrkesverksamme beskriver här hedersvåldet som ett, av ett kollektiv sanktionerat, system av kontroll och begränsningar i motsatt till mäns våld mot kvinnor som utövas av en individ och där våldet inte är sanktionerat av kollektivet runt den utsatte. Alinia (2013, 31) menar att hederslogiken, som har en stark koppling till reproduktion och kontroll av den kvinnliga sexualiteten, också är starkt kopplad till upprätthållandet av den kollektiva identiteten. Detta menar hon kan förklara varför hedersrelaterat våld och förtryck ofta inbegriper mer än en förövare. Att informanterna, och även Alinia i det här fallet, använder formuleringar som ”många gånger”, ”generellt” och ”ofta” kan tolkas som att det finns fall av hedersrelaterat våld och förtryck som inte är kollektivt sanktionerade. Hotbilden från kollektivet finns där oftast men inte alltid. Detta menar Loseke är exempel på en bra ”Claim-making strategy”:

If we started talking about what specifically should be included in any particular social problem condition we would likely get into arguments. /.../ Good claim-makers know they can avoid these disagreements by not explicitly specifying the condition (Loseke 2003, 56).

Trots att den tydligaste skiljelinjen mellan hedersrelaterat våld och våld i nära relation, att våldet utövas och sanktioneras av ett kollektiv, alltså inte alltid gäller kan definitionen, genom att göras generell för gruppen, ändå användas för att avgränsa den mot ett närliggande socialt problem.

6.2.4 Timing

Timing, alltså vid vilken tidpunkt problemet hävdas har också betydelse. En informant uttrycker sig så här:

PM: Nu har vi heder på tapeten, nu rider vi på en jättestor våg av att alla pratar om det här, tycker vi, men vad händer sen då? När den börjar dala, för vi vet att det gör det liksom, ska vi inte förebygga hedersrelaterat våld och förtryck då längre? Jag har ingen aning.

Citatet visar hur tid och timing är av betydelse för ett socialt problem. Människors benägenhet att lystra till olika sociala problem och lösningar på dessa beror enligt

Loseke till viss del på vid vilken tidpunkt problemet hävdas. Som tidigare beskrivits (se 5.2.2.) blev bland annat mordet på Fadime Sahindal startskottet för samhällsdebatten om hedersrelaterat våld och förtryck i Sverige. När Fadime, som hållit ett uppmärksammat tal om hedersrelaterat våld och förtryck i riksdagen bara några månader före sin död (Aftonbladet, 2002), mördades, fick debatten en prägel av att det som inte fick hända hände. Detta ledde till en ökad benägenhet att tala om hedersrelaterat våld och förtryck som ett socialt problem.

6.2.5 Sammanfattning

I detta avsnitt har några exempel på hur hedersrelaterat våld och förtryck konstrueras och förstås som ett socialt problem presenterats. I avsnittet redogörs för hur beskrivningar av den drabbade gruppen påverkar gruppens storlek och således problemets omfattning. Vidare beskrivs hur hedersrelaterat våld och förtryck konstrueras genom avgränsningar mot våld i nära relation samt hur tidpunkten då problemet hävdas kan påverka om eller när en företeelse förstås som ett socialt problem.

6.3 För ett skapa ett socialt problem krävs experter

Cahill och Loseke (1984, 296) beskriver i artikeln ”The social construction of deviance: experts on battered women” hur kampen för att lyfta fram våld i nära relation som ett socialt problem under 1970-talets genererade en mängd experter. I detta avsnitt diskuteras experternas roll för etablerandet av hedersrelaterat våld och förtryck som socialt problem. Etablerande av experter är ytterligare ett led i att konstruera ett socialt problem (Loseke, 1984, 296). I det här avsnittet beskrivs hur en expert förstås samt expertens betydelse för det sociala problemet. Vidare diskuteras expertens roll i att lyfta hedersrelaterat våld och förtryck från projektformens domäner till mer varaktiga verksamheter med permanenta medel.

6.3.1 Experten som kunskapsbärare

Under intervjuerna med de yrkesverksamma beskrivs Resursteam Heder som väldigt kunniga när det kommer till frågor rörande hedersrelaterat våld och förtryck. En av de yrkesverksamma beskriver hur hen fått tips av Resursteam Heder att förmedla vidare till en av sina klienter som hen aldrig hade kunnat komma på själv:

AY: Hon (klienten, min anm.) skulle åka till Irak och då fick jag veta till exempel att kvinnor får inte resa in själva utan de måste alltid ha en man med sig, det hade jag ingen aning om och det stämde ju, /.../ och sen också i vilka städer den svenska ambassaden fanns och vilka städer som, jag vet inte hur de visste, men vilken stad som var bättre att kontakta massa sån inside information som inte jag hade kunnat få någon annans så det var jättebra /.../ och att hon skulle spara sitt svenska SIM-kort och köpa ett annat nummer så att, hur var det, i fall att familjen skulle ta hennes mobil, så att hon skulle kunna köpa en annan mobil eller gömma den så att hon då skulle kunna ha ett svensk SIM-kort och bara ringa hem eller till ambassaden och såna grejer. Jag hade aldrig kunnat komma på det själv.

En annan informant beskriver även Resursteam Heders kunskaper om socialtjänstens arbetssätt som en tillgång.

AY: Det var ju väldigt bra för mig för jag kunde inte förstå såna här saker som varför man inte gör överflyttar till exempel eller varför det inte finns någon planering från tidigare kommun./.../ Men så fick jag höra att det inte var helt ovanligt och så kunde det visst vara. /.../ Jag tänker att de möter ett ganska stort urval och kan också se hur man också i andra kommuner, de har ju nån sorts bild av vad som är vanligt och hur det brukar så ut och så där, för de är ju inte jättevänliga de här ärendena ändå liksom.

Expertens roll är enligt Brante, att som här, vara en länk mellan kunskap, handling och klient (Brante 2014, 357). Vidare menar Brante att industrialiserade länder som Sverige uppfattar nya kunskaper och innovationer som universallösningar på samhällsliga problem vilket gör experten till en central aktör (Brante 2014, 333). Det sociala problemet är alltså beroende av experter för att hävda dess vikt.

6.3.2 Exemplet ”Tidiga tecken”

Kommunfullmäktige i Malmö antog i februari 2016 *Plan för Kvinnofrid och mot våld i nära relation*. Denna plan anges delvis som bakgrund till insatsen i projektansökan för Resursteam Heder (Sociala Resursförvaltningen Malmö stad 2016, 3 [internt material] se appendix 2). I projektansökan står bland annat att Resursteam Heder ”genom det konsultativa metodstödet ska öka de yrkesverksammas trygghet i att /.../ tidigt upptäcka och ge insatser till de som befinner sig i riskzon för att utsättas eller för att utsätta andra”. Kunskap om hur yrkesverksamma tidigt ska kunna upptäcka hedersrelaterat våld och förtryck är alltså en typ av expertkunskap som Resursteam Heder ska förmedla till de yrkesverksamma. Kunskap om tidiga tecken är också något som projektmedarbetarna uppger efterfrågas av yrkesverksamma. Jag har därefter kommit att intressera mig för hur ”tidiga tecken” på hedersrelaterat våld och förtryck förstås.

PM: Det är många som undrar vad är det för varningssignaler jag ska titta efter, vad är det jag ska vara uppmärksam på? Har du bara koll på varningssignaler som gäller unga cis-tjejer så kanske du inte ser killen som blir tvingad till att kontrollera och inte får ha sin fritid. Du kanske inte ser den mamman som har blivit

bortgift och som blir utsatt i sin relation och inte tillåts ta ut skilsmässa. Du kanske inte ser pappan som blir tvingad av sin släkt att utsätta trots att han inte vill. Det finns många olika sätt att vara utsatt på.

Projektmedarbetaren beskriver här att eftersom det finns ”många olika sätt att var utsatt på” är vad som utgör tidiga tecken således inte alltid helt enkelt att definiera. Några informanter beskriver tidiga tecken så här:

AY: Alltså många av de symptom man visar alltså typ varningssignaler och så där det är ju samma symptom som man tidigare skulle ha sett på missbruk eller på att bli misshandlad i hemmet, alltså okoncentrerad, skolk, trött och håglös alltså man ska inte bara tro att det är missbruk. /.../ Ja men alltså typ, ha ont i magen, svårt att sova, det har ju många ungdomar i och för sig, sen är det mer konkret får inte följa med på skolresor och sånt.

PM: Det beror ju också på vad man menar med tidigt men liksom frånvaro i skolan, men både att inte få vara med på vissa ämnen och att de själv skolkar antingen för att de inte orkar för att de mår så dåligt att de inte pallar med skolan, betyg som sjunker och så, eller att det är det enda sättet för att få fritid, att inte gå på lektionerna och träffa kompisar då istället. Psykosomatiska problem, mycket ont i huvudet, ont i magen, ja men psykisk ohälsa överhuvudtaget alltså, ja ångest. Mycket ångest, väldigt vanligt.

Att inte få delta på vissa skolaktiviteter, ont i magen eller huvudet och skolfrånvaro är exempel på tidiga tecken på hedersrelaterat våld och förtryck som ett par av informanterna uppger. Det finns en risk, menar en av projektmedarbetarna, att tala om hedersrelaterat våld och förtryck som något som endast skulle beröra vissa specifika grupper

PM: Nej. Vi pratar inte om vissa grupper. Vi är väldigt noga med att inte prata om att det är en viss typ av religion eller folkgrupp eller vissa länder och så för det kan också göra att, alltså snarare försöker vi motarbeta det. Många har föreställningen att det bara gäller inom islam tillexempel, vilket inte alls är sant. Och även om kanske många som utsätts har den religionen så är det kanske väldigt lätt då om man har den föreställningen att stirra sig blind på det och man missar allting annat liksom. Alla andra slutsatser. För det är betydligt bredare än så.

Jag frågar samma projektmedarbetare hur dessa, särskilt hos ungdomar, ganska generella tecken ska kunna förstås som tecken på hedersproblematik

JAG: Att bara tillexempel skolka mycket känns ju inte alltid som ett tecken på att man lever i en hederskontext

PM: Nej, det är därför det är lite subtilt.

JAG: Ja precis, är det liksom lite kontextberoende?

PM: Absolut

De ”tidiga tecknen” kan alltså inte användas och förstås i sig själva; de är inte i sig själva tecken på en hedersproblematik utan är kontextberoende och måste förstås mot en bakgrund (Brante 2014,227). Kontexten måste dock förstås mellan raderna. Brante (Brante 2014, 252)

beskriver detta som ”reflexivitet – i – handling”, när den professionelle sätter samman intuition, teoretisk och tyst kunskap. Projektmedarbetaren visar här en medvetenhet om att det den säger i egenskap av expert hos informanten, som kanske inte besitter samma intuition eller tysta kunskap, blir uttryck för en sanning.

PM: Jag vet inte. Jag vet faktiskt inte. /.../ Många tänker på heder som den heterosexuella, unga, muslimska tjejen. Så är det ju tyvärr.

Projektmedarbetaren uttrycker här en oro inför att den yrkesverksamma, i egenskap av icke-expert med mindre förförståelse rörande hedersrelaterat våld och förtryck ska göra generaliseringar och då missa vissa och felaktigt peka ut andra.

6.3.3 ”Vi” och ”de”

Att arbeta i ett projekt inbegriper att ha en målgrupp. I Resursteam Heders fall utgörs målgruppen bland annat av ”yrkesverksamma som i sitt arbete möter personer som befinner sig i hederskontext och är i behov av konsultativt stöd” (Sociala Resursförvaltningen Malmö stad 2016, 5 [internt material] se appendix 2). Resursteam Heder besitter specifik kunskap som genom projektet ska förmedlas till målgruppen. Detta kan ibland leda till situationer där de yrkesverksamma ifrågasätter Resursteam Heders auktoritet.

PM: Men det är ju svårt om det är som jag säger att det är vi som måste vända oss till dem i ärenden och de inte har så mycket kunskap om det här. Och kanske inte heller är så ödmjuka inför att de inte har så mycket kunskap, de vet inte vilka vi är, och vi är ändå liksom ett nytt projekt. Sen har vi alla 3 jobbat med de här frågorna i många år men det vet ju inte de.

I citatet gör projektmedarbetaren skillnad på ”de” och ”vi” där ”de” inte har lika mycket kunskap som ”vi”. Som tidigare beskrivits utgör de yrkesverksamma och projektmedarbetarna i Resursteam Heder aktörer på ett fält. Enligt Bourdieus fältbegrepp (Broady 1991, 267) kan Resursteam Heders expertroll förstås med utgångspunkt i relationen mellan projektmedarbetarna och de yrkesverksamma (Brante 2014, 302). Experten föds i mötet med den andre, den som besitter mindre kunskap eller ”reflexivitet – i – handling”. Ett fält innehåller makthierarkier (Brante 2014, 302) och att vara aktör på ett fält inbegriper en strävan ”att ”stänga” sin jurisdiktion från andra yrken och positioner i syfte att uppnå kunskaps- och yrkesmonopol”(Brante 2014, 304). Det Brante beskriver som typiskt för experter, är att detta görs genom hänvisning till ”den egna speciella vetenskapliga kunskapsbasen, som framställs som svår men nyttig och värdefull för klienter”(Brante 2014,

304). Att hävda den egna speciella kunskapsbasen som just nyttig och värdefull innebär att positionera sig på fältet.

6.3.4 Experten som auktoritet

I egenskap av experter kan Resursteam Heder också utgöra en auktoritet gentemot aktörer vars uppmärksamhet de yrkesverksamma vill rikta mot problemet:

AY: Sen så tror jag att jag kopplade in socialtjänsten efter det och när socialtjänsten visste att resursteamet var inkopplade så förstod de att det här är allvar.

En informant beskriver hur hen, i arbetet med en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck, med Resursteam Heders hjälp kunnat hävda problemets vikt på ett fält där andra frågor annars dominerar.

AY: Här är ju väldigt dominans av pedagoger som hela tiden tycker att de kan allt och vet allt och kanske inte respekterar kanske de specifika kunskaper jag har. /.../ Så då tänkte jag att om jag lite proffs här bakom mig, och det var nog en bra strategi och tillslut så blev vi klara då och så visade jag för rektorn som sa åå och tyckte det var jättebra.

Detta bekräftas av Loseke som menar att:

The question of why some conditions fail to be evaluated as social problems sometimes has a simple answer: claims are made by people low on the hierarchy of credibility.

(Loseke 2003,36)

I might believe a neighbor should be categorized as a "child abuser" but it takes a worker from child protective services to make the formal categorization, and it is the formal categorization that determines what happens to my neighbor and her child

(Loseke 2003,143)

Resursteam Heders inblandning i ett fall med en klient eller som i exemplet ovan i arbetet med en handlingsplan kan således ge mer tyngd åt problemet och se till att problemet verkligen definieras som hedersrelaterat och att det tas på allvar.

6.3.5 Sammanfattning

Att vara expert inbegriper att inneha specifik teoretisk och praktisk kunskap inom ett specifikt kunskapsområde. Det innebär även att besitta "reflexivitet – i – handling", det vill säga att kunna sätta samman intuition, teoretisk och tyst kunskap. Jag menar även att experten föds i mötet med någon annan, och en förståelse av den andre som besitter mindre kunskap eller inte besitter samma reflexivitet – i – handling. Detta kan leda till att det framträder ett "vi" och "de". Slutligen illustreras hur de yrkesverksamma använder experten, i egenskap av auktoritet, för att belysa problem med hedersrelaterat våld och förtryck eller påkalla uppmärksamhet från andra berörda aktörer.

7. Slutdiskussion

Projektformens möjligheter att arbeta fokuserat kring en viss fråga och förhållandevis fritt från den stora organisationens strukturer inbegriper flera möjligheter. Idén om vad dessa möjligheter kan göra för målgruppen leder till att många verksamheter som arbetar mot hedersrelaterat våld och förtryck sätts i form av projekt (Länsstyrelsen 2015, 9). I den här studien undersöks ett sådant projekt, Resursteam Heder. Även om inställningen till det arbete som Resursteam Heder utför, i det empiriska underlaget till den här studien, varit odelat positiv, är projekttröttheten hos informanterna utbredd. Såväl yrkesverksamma som projektarbetare efterfrågar kontinuitet, långsiktighet och stabilitet. Idén om det progressiva, handlingskraftiga projektet känns avlägsen. Fram träder bilden av projektet som det kortsiktiga, det tillfälliga, det som skjuter problemet på framtiden.

Resursteam Heders ambulerande arbetssätt framhålls som ett viktigt komplement till de etablerade verksamheter som arbetar mot hedersrelaterat våld och förtryck inom Malmö stad. Såväl projektmedarbetare som yrkesverksamma efterfrågar också långsiktighet i det förebyggande arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck. Samtliga informanter önskar och hoppas att projektet ska få fortsatt finansiering och allra helst implementeras i ordinarie verksamheter.

Att driva projekt tar tid. Arbetet sker inte bara i kontakt med målgruppen utan inbegriper också redovisning av insatsen i olika former och marknadsföring av insatsen. Marknadsföring måste ske både mot målgruppen och gentemot andra aktörer på fältet exempelvis genom deltagande i olika nätverk och grupper. Att projektet är tidsbegränsat till sin natur kan skapa stress över att både hinna med marknadsföring, redovisning och arbete med målgruppen.

Trots kritik mot projektifieringen av samhället och kunskap om vissa projektverksamheters ineffektivitet (Sahlin 1996b, 246) är arbetet i projektform fortsatt utbrett. Ur detta föds hos mig en undran över varför vissa verksamheter får permanenta medel medan andra är hänvisade till projektmedel. Jag menar att en bidragande faktor är hur hedersrelaterat våld och förtryck konstrueras och förstås som ett socialt problem. Som socialt problem är hedersrelaterat våld och förtryck förhållandevis nytt i Sverige (se 5.2.2). Att tala om hedersrelaterat våld och förtryck innebär fortfarande att ta ställning för eller emot begreppet. Problemet, liksom vilka insatser det kräver, håller fortfarande på att utformas. Detta görs

bland annat genom att bredda begreppet till att omfatta fler drabbade men samtidigt avgränsa det mot det närliggande sociala problemet, våld i nära relation. Experten är en central aktör i arbetet med att definiera hedersrelaterat våld och förtryck som ett socialt problem, eftersom det sociala problemet är beroende av experter för att hävda dess vikt. Resursteam Heder fyller en sådan funktion.

För Resursteam Heders möjligheter att bedriva långsiktigt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck krävs att projektet får fortsatt projektstöd eller implementeras i ordinarie verksamheter. Då behöver det sociala problemet framstå som tillräckligt viktigt och Resursteam Heders strategier som de bästa för att arbeta med problemet.

8. Referenser

8.1 Tryckta källor

Alinia, Minoo. (2013). *Honor and violence against women in Iraqi Kurdistan*. Basingtoke: Palgrave Macmillan.

Alvehus, Johan (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. Stockholm: Liber.

Alvesson, Mats (2003). *Postmodernism och samhällsforskning*. Malmö: Liber ekonomi.

Rienecker, Lotte & Stray Jørgensen, Peter (2002). *Att skriva en bra uppsats*. 1. uppl. Malmö: Liber.

Brante, Thomas (2014). *Den professionella logiken: hur vetenskap och praktik förenas i det moderna kunskapssamhället*. Stockholm: Liber.

Broady, Donald (1991). *Sociologi och epistemologi*. Stockholm: HLS Förlag.

Cahill, Spencer E. och Loseke, Donileen R. (1984). The social construction of deviance: experts on battered women. *Social Problems*, 31(3), 296-310.

Gill, Aisha K. (2014) Introduction: 'Honour' and 'Honour'-Based Violence: Challenging Common Assumptions. I Gill, Aisha K., Strange, Carolyn & Roberts, Karl Anton (red.) (2014). *"Honour" killing and violence: theory, policy and practice* (s.1-23). New York : Palgrave Macmillan.

Länsstyrelsen (2015). *Att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck. Slutredovisning av länsstyrelsernas uppdrag att främja och lämna stöd till insatser* (Rapport 2015:6). Linköping: Länsstyrelsen i Östergötland.

Mulinari, Diana (1996). Kvinnoprojekt och feminism. I I. Sahlin (red), *Projektets paradoxer* (s.204 – 222).

Rennstam, Jens & Wästerfors, David (2015). *Från stoff till studie: om analysarbete i kvalitativ forskning*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Sahlin, Ingrid (1996a). Inledning. I Sahlin, I. (red), *Projektets paradoxer* (s. 13-34).
Studentlitteratur: Lund.

Sahlin, Ingrid (1996b). Vad är ett projekt? I Sahlin, I. (red), *Projektets paradoxer* (s.238-264).
Studentlitteratur: Lund.

Schlytter, Astrid & Rexvid, Devin (2016). *Mäns heder: att vara både offer och förövare*.
Lund: Studentlitteratur.

Slutbetänkande av Utredningen som ska föreslå en nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor (2015). *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck* (SOU 2015:55). Stockholm: Regeringskansliet.

8.2 Elektroniska källor

Abrahamsson, A., & Agevall, L. (2009). *Välfärdssektorns projektifiering*. Kommunal ekonomi och politik, 35-60. Tillgänglig:
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/22164/1/gupea_2077_22164_1.pdf. Hämtad 2017-05-09.

Fadimes hela tal i riksdagen. (2002). *Aftonbladet*, 4 februari. Tillgänglig:
<http://www.aftonbladet.se/debatt/article10257453.ab>. Hämtad 2017-05-09.

Länsstyrelsen (2016) *Utvecklingsmedel*.(Elektronisk resurs). Tillgänglig:
<http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/manniska-och-samhalle/jamstallldhet/vald-i-nara-relationer/utvecklingsmedel/Pages/default.aspx>. Hämtad 2017-05-09.

Nio i rätten för misstänkt hedersmord i Gävle. (2017). *Svenska Dagbladet*. 7 mars.
Tillgänglig: <https://www.svd.se/nio-i-ratten-for-misstankt-hedersmord>. Hämtad 2017-05-09.

RFSL (2015)*Begreppsordlista*. Tillgänglig:
<http://www.rfsl.se/hbtqfakta/hbtq/begreppsordlista/>. Hämtad: 2017-05-15.

Intervjufrågor

Intervju ca 1 h

- Berätta lite kort om dig själv och ditt arbete.

Hedersbegreppet

Jag intervjuar dig för att du i ditt jobb har kommit i kontakt med resursteam heder som jobbar med våld och förtryck i hederns namn.

- Vilka begrepp känner du dig bekväm med att använda; hedersvåld, hederskontext, hedersproblematik; våld i hederns namn; alla dessa eller helst några andra?
- Hur skulle du beskriva innebörden av våld i hederns namn/hedersrelaterat våld och förtryck?

Samarbete och samverkan

- Hur skulle du beskriva din kontakt med resursteam heder?
- Upplever du att ni har ett samarbete, att ni samverkar eller skulle vilja använda något annat ord för att beskriva din kontakt med resursteam heder?
  - Vad är skillnaden mellan samarbete och samverkan enligt dig?
- Deltar du/ni i något nätverk/team som arbetar med frågor som rör våld i hederns namn? Kan du beskriva det arbetet?
- Hur ser du på din yrkesroll?
- Varför har ni valt att samarbeta/samverka med resursteam heder?
- Vad skulle du vilja lyfta fram som värdefullt för dig i ert samarbete/samverkan?
- Finns det något som varit svårt i samarbetet/samverkan kring, till exempel något specifikt fall eller i arbetet med hedersproblematik generellt? I så fall vad?
- Hur skulle det kunna förbättras/vad hade kunnat underlätta?

Arbetet med hedersrelaterade frågor

- Hur skulle du beskriva dina kunskaper när det kommer till hedersrelaterat våld?
- Hur arbetar du/ni med hedersrelaterade frågor?
  - Arbetar ni förebyggande? I så fall hur?
  - Vad är förebyggande arbete för dig?
- Skulle du säga att det finns tidiga tecken på att en person är utsatt för hedersrelaterat våld? Kan du i så fall ge exempel på ett tidigt tecken?
- Finns det en tydlig policy du följer när du kommer i kontakt med en person som du misstänker befinner sig i en hederskontext?
- Hur upplever du kunskapsläget när det kommer till våld i hederns namn din organisation? Finns det några kunskapsluckor? I så fall på vilket skulle kunskapsläget kunna förbättras?
- Hur ser möjligheterna till stöd och handledning ut i din organisation i frågor som rör våld i hederns namn? Finns det ett sådant behov?

Tankar om projekt

- Resursteam heder drivs just nu i projektform, vad är dina tankar om det?

- *Till resursteam heder:* Varför bedrivs arbetet i projektform?
- Har du några tankar om att arbeta med sociala frågor i projektform? Fördelar? Nackdelar?
- Vad har projektformen för styrkor och svagheter i arbetet med hedersrelaterat våld?

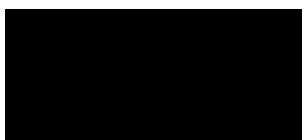
Sekretess och praxis

- Hur hanterar du/ni sekretess inom ramen för samverkansarbete?
- Kan det finnas fall då praxis skiljer sig från policy i ditt arbete?

Är det något mer du vill tillägga? Någon aspekt du tycker att jag inte täckt in?

Får jag återkomma till dig om jag skulle behöva ställa någon fråga exempelvis för att förtydliga något?

Tack så mycket för att du tog dig tid!

Ansökan om medel för hedersrelaterat våld och förtryck samt för att motverka att unga blir gifta mot sin vilja

Ansökan om medel för förebyggande insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck samt för att motverka att unga blir gifta mot sin vilja

Ansökan avser Nationell eller länsövergripande insats Regional insats

Grunduppgifter insats

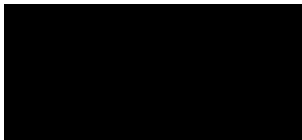
Insatsens namn: Resursteam Heder	Länsstyrelsens diarienummer: 801-4460-2016
Planerad start: 2016-08-15	Planerat avslut: 2017-08-14
Namn kontaktperson: [Redacted]	Telefon kontaktperson: 0709687293
E-post kontaktperson: [Redacted]	Ansökt belopp från Länsstyrelsen: 657,2 tkr
Ange inom vilket/vilka län insatsen kommer att verka: Skåne	
Ange inom vilken/vilka kommun, stadsdel som insatsen kommer att verka: Malmö	

Grunduppgifter sökande organisation

Sökande organisation: Sociala resursförvaltningen, Malmö Stad	Organisationsnummer: 212000-1124	Registrerat år: 2008
Adress: Baltzarsgatan 4	Postnummer: 205 80	Ort: Malmö
Firmatecknare: Annelie Larsson	Plusgiro/bankgiro: 481-0792	Telefon: 040-34 93 01
Adress till webbplats: http://malmo.se/Kommun--politik/Organisation/Forvaltningar/Sociala-resursforvaltningen.html	E-post: registrera.socialaresurs@malmo.se	

Medfinansiering

Myndigheten/fondens/stiftelsens namn:	Kontaktperson (namn och telefon):	Ansökt belopp:

Ansökan om medel för hedersrelaterat våld och förtryck samt för att motverka att unga blir gifta mot sin vilja

Ange om ni har beviljats/ansökt/ska söka medel för insatsen även från andra myndigheter, fonder, stiftelser eller dylikt.

Hur finansieras sökande organisations ordinarie verksamhet? (gäller inte myndigheter)

☐ Medlemsavgifter
☐ Egna medel
☐ Projektbidrag
☐ Förenings/organisationsbidrag
☐ Annan finansiering, ange:

Samarbete

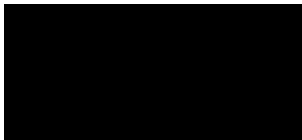
Planerar ni att samarbeta med annan/andra organisationer inom ramen för insatsen?		
☒ Ja		
☐ Nej		
Om ja, ange namn och telefon på kontaktperson inom respektive samarbetsorganisation. Beskriv om samarbetet är pågående eller planerat.		
Samarbetsorganisation:	Namn kontaktperson:	Telefon:
Se Kommentarer		

Information om sökande organisations medlemmar (gäller inte myndigheter)

Åldersgrupp:	Antal kvinnor:
från till år	Antal män:

Sökande organisations viktigaste aktiviteter under föregående år

Ansökan om medel för hedersrelaterat våld och förtryck samt för att motverka att unga blir gifta mot sin vilja

Genomförandeplan

Genomförandeplan (genomförandeplanen ska inte vara längre än fem A4-sidor)

Bakgrund till insatsen (max en sida)

- Varför vill ni genomföra insatsen?
- Vilket behov ser ni som fick er att planera den här insatsen?
- Vilka kunskaper/erfarenheter/resurser/intressen/kontakter har er organisation som gör att ni bedömer att ni kan genomföra insatsen?

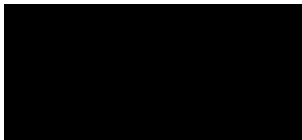
Flera kartläggningar visar att hedersrelaterat våld och förtryck är både ett globalt och svenskt problem. I till exempel före detta Ungdomsstyrelsens (nuvarande Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor MUCF) rapport "Gift mot sin vilja" framkom att 70 000 unga människor mellan 16-25 år i Sverige har begränsningar i förhållande till äktenskap eller så har familjen bestämt villkoren för val av partner. Omräknat till Malmös befolkning skulle det innebära att ca 2 200 ungdomar lever med denna situation. Med tanke på kommunens befolkningsstruktur är siffran troligen ännu högre.

Kommunfullmäktige i Malmö antog 2016-02-04 Plan för kvinnofrid och mot våld i nära relation. I både den och i förslaget till "Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck" samt i Länsstyrelsen Östergötlands "Kartläggning av förebyggande insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck" betonas behovet och vikten av förebyggande insatser och kunskap hos yrkesverksamma om tidiga tecken för att kunna upptäcka och förebygga våldet. Samhället har resurser för att ingripa i ett akut skede när våldet är ett faktum, men det förebyggande arbetet har fått stå åt sidan till förmån för det åtgärdande arbetet.

Under åren 2012 - 2015 har Sociala resursförvaltningens Plattform Malmö bedrivit projektet Fokus heder med projektmedel från Länsstyrelsen i Skåne. Projektet har i huvudsak syftat till att utbilda personalen på Plattformen, lägga grunden till en tidig stödinsats, implementera och etablera det stöd Plattform Malmö erbjuder samt att bygga upp en samverkan med andra aktörer i samhället såsom exempelvis olika ideella organisationer och Ungdomsmottagningar i Malmö. Projektet har bland annat resulterat i att personalen på Plattform Malmö numera är tryggare i att ställa frågor om våld i familjen och hedersrelaterat våld. Det har då blivit tydligt att ett antal av Plattform Malmös klienter har problematiken som en del av sin bakgrund, vilket sällan framkom tidigare. Projektet visar också på att det finns ett stort behov av mer förebyggande och stödjande insatser.

Utifrån arbetet med projektet Fokus heder, förslaget till nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld samt Malmö stads nya plan väcktes tankar om ett resursteam som

Ansökan om medel för hedersrelaterat våld och förtryck samt för att motverka att unga blir gifta mot sin vilja

erbjuder stöd och rådgivning till yrkesverksamma som i sitt arbete möter personer som befinner sig i en hederskontext samt tidigt stöd till de unga själva. Ett utvecklingsområde som identifierades var att bredda enhetens arbete till att också nå målgruppen pojkar och unga män med hedersproblematik samt unga hbtq-personer. Under 2015 placerades 25 pojkar/unga män i skyddat boende varav 13 var utifrån orsak hot och våld (Malmö stad ProCapita).

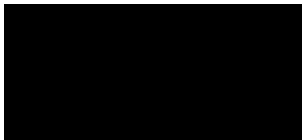
Inom Sociala resursförvaltningens avdelning för Barn och familj finns Enheten för stöd och utveckling som i sin tur organiserar de olika kvinnofredsverksamheterna (Kriscentrum Malmö) och Plattform Malmö. Kriscentrum Boende heder är ett HVB (hem för vård eller boende) för flickor och unga kvinnor i åldern 16 till 22 år som är utsatta för hedersvåld och som har ett skyddsbehov. Inom ramen för verksamheten erbjuds viss rådgivning per telefon eller ett individuellt möte med målgruppen. Stöd kan även ges till yrkesverksamma eftersom spetskompetens kring hedersrelaterat våld och förtryck, risk- och skyddsfaktorer samt riskbedömningsinstrumentet Patriark finns i boendet. Arbetet med rådgivningen till ungdomarna och konsultationen till de yrkesverksamma har dock förekommit i begränsad utsträckning. Rådgivningen har främst skett inför en eventuell placering och har inte haft en förebyggande inriktning.

En av de största utmaningarna som framkom i projektet Fokus heder har varit svårigheten att nå ut till de ungdomar som lever i en hederskontext. De unga, särskilt flickorna, är ofta begränsade i sina möjligheter att röra sig i staden och har själva svårt att söka hjälp utanför skolan. Genom att inrätta ett mobilt resursteam ökar såväl tillgängligheten som möjligheten att synliggöra och utveckla arbetet. Malmö stad har flera specialistverksamheter som arbetar mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck. Samtliga verksamheter inom Kriscentrum Malmö och Plattform Malmö ser ett behov av ett mer förebyggande och tidigt arbete mot hedersvåld. Ett mer utåtriktat förebyggande arbete innebär samtidigt att fler aktörer inom staden kan få möjlighet att dra nytta av spetskompetensen.

Syfte (max fyra rader)

- Vad ska insatsen leda till på sikt?
- För vem? Det vill säga - vem ska få det bättre tack vare insatsen och på vilket sätt?

Resursteam Heder ska öka tillgängligheten för ungdomar som lever i en hederskontext till tidigt stöd genom att befinna sig på ungas arenor. Teamet ska också erbjuda praktiskt konsultativt stöd, hjälp med risk- och skyddsbedömningar och metodstöd till yrkesverksamma. Inom ramen för uppdraget ska en handlingsplan för enhetens förebyggande arbete med ungdomar som lever med hedersrelaterat våld och förtryck tas fram.

Ansökan om medel för hedersrelaterat våld och förtryck samt för att motverka att unga blir gifta mot sin vilja

Mål (max fyra rader)

- Vad vill ni uppnå - konkret - med insatsen? Med andra ord, när insatsen är genomförd, vad ska ha förändrats?

Ungdomar som lever med hedersrelaterat våld och förtryck ska få möjlighet till ett lättillgängligt och flexibelt tidigt stöd och rådgivning. Yrkesverksamma ska få utökad kunskap, om de inte har det, vart de kan hitta svar, få hjälp med viktiga frågor att ställa vid samtal och att göra bedömningar i mötet med utsatta.

Målgrupp (max tre rader)

- Vilka vänder sig insatsen till, direkt?

Exempel:

Om insatsen går ut på att genomföra ett seminarium med föräldrar för att förändra deras attityder mot sina döttrar, är målgruppen för själva insatsen inte döttrarna utan föräldrarna.

Målgruppen är flickor och pojkar, unga kvinnor och män och andra som lever i en hederskontext som är i behov av tidigt stöd och rådgivning samt yrkesverksamma som i sitt arbete möter personer som befinner sig i hederskontext och är i behov av konsultativt stöd.

Metod (max en och en halv sida)

- Vad ska ni göra och hur ska ni göra det?

Resursteam Heder kommer organisatoriskt att ingå i Kriscentrum Boende heder men övriga kvinnofridsverksamheter och Plattform Malmö kommer att vara involverade i arbetet. En tjänst ska enbart arbeta med teamet på dagtid och motsvarande en tjänst delas av de anställda på boendet. Det innebär att det kommer att finnas möjlighet att nå rådgivningen både dagtid, kvällar och helger. På dagtid kan någon från teamet komma till den yrkesverksamma eller den unge, medan på hel- och kvällstid kan rådgivning enbart ges per telefon.

Arbetet ska bygga vidare på och utveckla den rådgivning och konsultationsverksamhet som det

Ansökan om medel för hedersrelaterat våld och förtryck samt för att motverka att unga blir gifta mot sin vilja

redan finns ett embryo till och få en mer förebyggande inriktning. Stödet ska främst vända sig till unga samt socialtjänsten, skolorna och fritidsverksamheterna. Information om verksamheten kommer också att spridas till t ex hälso- och sjukvård, Arbetsförmedling och ideella organisationer så att flickor och pojkar, unga kvinnor och män och andra som har kontakt med dessa verksamheter får kännedom om möjligheterna till tidigt stöd och rådgivning. En viktig del av arbetet är att genom det konsultativa metodstödet öka de yrkesverksammas trygghet i att våga fråga, våga prata och orka lyssna samt tidigt upptäcka och ge insatser både till dem som befinner sig i riskzon för att utsättas eller för att utsätta andra.

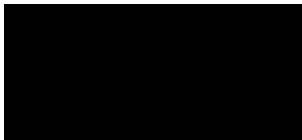
Hur stort behovet är av stöd till unga och yrkesverksamma är svårt att bedöma. Erfarenhetsmässigt tar det ofta lång tid att etablera en ny verksamhet. För att arbetet ska motsvara behoven hos olika aktörer ska en referensgrupp tillsättas.

Resursteam Heder ska vara ett komplement till de ordinarie verksamheter och stödja och vägleda yrkesverksamma och verksamheter där de och ungdomarna befinner sig. Det är tänkt att vara ett mobilt team som på kort varsel ska kunna åka ut till de verksamheter som vill ha stöd och hjälp. Detta är viktigt då många utsatta inte själva kan ta sig till olika ställen utan risk för repressalier. Ibland kan stödet handla om att vara ett bollplank till en socialsekreterare eller skolkurator, ibland att medverka i ett samtal med en ung människa. Många socialsekreterare har uttryckt att de behöver verktyg för att kunna identifiera det som skulle kunna bli allvarligt eller till och med dödligt våld. Eftersom en felaktig bedömning kan få så svåra konsekvenser väcker dessa ärenden starka känslor som man kan behöva ventileras med någon annan. Teamet ska inte ta över ärenden från verksamheterna utan arbeta tillsammans med dem och vara ett konkret stöd i arbetet med olika berörda aktörer. Genom ett gott samarbete kan yrkesverksamma bli bättre rustade i att arbeta förebyggande och känna sig säkrare i mötena med ungdomar och familjerna. Stödet utgår ifrån såväl de yrkesverksammas som ungdomarnas behov.

Teamet ska också kunna vara en länk mellan t ex ideella organisationer och socialtjänsten, något som efterfrågats av organisationerna som ibland upplever att de har svårt att nå fram till socialtjänsten. Det ska tillvarata de nätverk som finns inom Samverkansgruppen mot våld i nära relation i Malmö, hedersnätverket kring personer med funktionsnedsättning mellan gymnasiesärskolan, grundsärskolan och Sociala resursförvaltningen samt inom Rädda barnens projekten "Det handlar om Kärlek" och "Kärleken är fri".

Den rådgivning som förekommit utifrån Kriscentrum boende Heder har främst riktats till flickor och unga kvinnor. Behovet av insatser och stöd till pojkar och unga män har synliggjorts genom Plattform Malmös projekt. Flera av delverksamheterna arbetar med unga pojkar och män med kriminalitet och missbruksproblematik. När socialsekreterarna ställt frågor om deras livsvillkor har det framkommit indikationer på att flera av dem vuxit upp med och lever med hedersnormer. Resursteamet ska därför medverka till att pojkarnas situation som både utsatta och förövare av hedersvåld uppmärksammas. Över huvud taget är det viktigt att de erfarenheter som resursteamet gör dokumenteras så att de kan tas tillvara i det fortsatta utvecklingsarbetet mot hedersrelaterat våld i Malmö.

Medarbetarna på Boende heder har utbildning i MI, ACT och Patriark samt lång erfarenhet av arbete med målgruppen flickor och unga kvinnor utsatta eller som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld. Personalen på Plattform Malmö har en gedigen utbildning i hedersfrågor och

Ansökan om medel för hedersrelaterat våld och förtryck samt för att motverka att unga blir gifta mot sin vilja

även övriga anställda inom Kriscentrum Malmö har god kunskap om såväl våld i nära relation som hedersrelaterat våld och förtryck.

Utvecklingen av det förebyggande arbetet med resursteamet kommer att ta sin utgångspunkt i den kunskap och erfarenhet som finns i olika publikationer och vägledningar från bland annat Länsstyrelsen i Östergötland, Socialstyrelsen och MUCF. I resursteamets arbete ska ingå att se hur dessa metoder kan användas lokalt. Utifrån hur arbetet fungerar ska projektansvariga i samarbete med referensgruppen lägga förslag till hur det fortsatta arbetet skulle kunna utvecklas vidare.

Tidsplan

- När ska ni starta och när ska det vara klart?
- Om det är möjligt kan man här också skriva tidsplan för etappmål.

Exempel:

April - maj: skaffa lokal och anställa seminarieledare

Juni - juli: rekrytera seminariedeltagare, skicka inbjudan, mm.

Augusti - oktober: genomföra seminarier

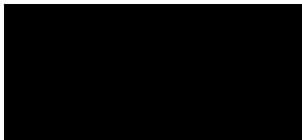
November - december: utvärdera projektet och planera hur vi går vidare.

Augusti- september 2016: Teamet formas och information om teamet förmedlas till verksamheter inom Malmö kommun och andra aktörer genom intranät, sociala medier samt marknadsföring inom olika kanaler. Underlag för metodstöd och det konsultativa stödet utformas. Referensgrupp bildas.

Oktober: Första mötet med referensgruppen

September 2016 - augusti 2017: Resursteam Heder erbjuder råd och stöd, risk- och skyddsbedömningar samt information om hedersrelaterat våld och förtryck till yrkesverksamma. Teamet är mobilt och har möjlighet att träffa unga och yrkesverksamma i deras miljö.

Juni - augusti 2017: Utvärdering av projektet. Kunskap som förvärvats implementeras i ordinarie verksamhet på Kriscentrum Malmö och Plattform Malmö. En handlingsplan om hur arbetet ska kunna fortsätta att utvecklas formuleras.

Ansökan om medel för hedersrelaterat våld och förtryck samt för att motverka att unga blir gifta mot sin vilja

Resurser och budget

- Budgeten är en ekonomisk plan över vad insatsen kommer att kosta och hur man planerar att finansiera den. Vad behövs för att genomföra insatsen och hur ska den finansieras?
- Exempel på budgetposter avseende utgifter: lokal, lön projektledare, arvode, utvärdering, administration, revision, etc.
- Exempel budgetposter avseende inkomster: egna resurser (t.ex. lokal, personal), bidrag, etc.
- Summan av utgifter och inkomster ska vara samma.
- Observera att kommuner och myndigheter endast kan söka för halva kostnaden av den totala budgeten.
- Frivilligorganisationer, som beviljats 200 000 kronor eller mer för förebyggande insatser har möjlighet att söka upp till 5 000 kronor för revisorsintyg. Företrädelsevis görs ansökan om kostnad för revision som en budgetpost direkt i ansökan om medel. Alternativt kan ansökan göras separat på särskild ansökningsblankett.

Mall för budget:

UTGIFTER

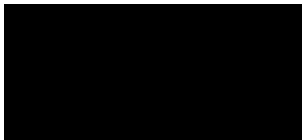
se bilaga 1	kr
	kr
	kr
	kr
	kr
	kr
Summa:	kr

INKOMSTER

	kr
	kr
Ansökt stöd från Länsstyrelsen	kr
Summa:	kr

Utvärdering och uppföljning (max sex rader)

- Hur ska ni ta reda på om ni har lyckats uppnå det som ni har skrivit under rubriken ”mål” i genomförandeplanen?
-
- Intervjuer med yrkesverksamma och ungdomar utifrån exempelvis bemötande, nöjdhet och

Ansökan om medel för hedersrelaterat våld och förtryck samt för att motverka att unga blir gifta mot sin vilja

tillgänglighet. Intervjuer med teamet för att ta reda på till exempel lyckade samarbeten, utmaningar och tankar om fortsatt arbete samt om syfte och mål uppfyllts. Statistik över utförda samtal med yrkesverksamma och/eller ungdomar samt dokumenterade tankar och idéer från referensgruppen. Eventuellt kan arbetet i denna del utföras av en student i samarbete med Kompetenscentrums forskarnätverk.

Presentation av projektets genomförande och resultat för inbjudna yrkesverksamma aktörer och partipolitiker inom Malmö stad vid projektets avslut.

Handlingsplan med förslag till enhetens fortsatta arbete med förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck ska vara formulerad. I handlingsplanen inkluderas en specifik del om det fortsatta förebyggande arbetet för pojkar och unga män och andra som utsätter eller riskerar att utsättas för hedersvåld.

Kommentarer (max sex rader)

- Här skriver ni något som kan vara viktigt och som inte passar in under någon av de andra rubrikerna.

Förutsättningen för att ett mobilt resursteam ska fungera på ungdomarnas arenor är att det finns ett nära samarbete med andra aktörer inom såväl Malmö stad som andra myndigheter och ideella organisationer. Tankarna kring ett resursteam har diskuterats både under framtagandet av Malmös Plan för kvinnofrid och mot våld i nära relationer och med Rädda barnens samverkansgrupp. Det har funnits en stor samstämmighet om behovet, men något formellt partnerskap har inte formulerats.

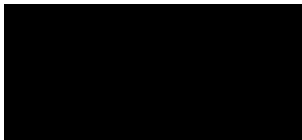
Protokoll från nämndssammanträde bifogas senare.

Planeras verksamheten fortsätta efter genomförd insats?

- Ja
 Nej

Om ja, hur har ni tänkt att verksamheten ska finansieras?

Genom ordinarie budget

Ansökan om medel för hedersrelaterat våld och förtryck samt för att motverka att unga blir gifta mot sin vilja

Undertecknande

Ort och datum: Malmö, 160408	Underskrift firmatecknare/ansvarig chef:
Namnförtydligande: Annelie Larsson	
E-post: annelie.larsson@malmo.se	Telefon: 040-34 93 01

Följande dokument bifogas ansökan

För frivilligorganisationer: ☐ Fastställd verksamhetsberättelse för föregående år   ☐ Fastställd ekonomisk redovisning för föregående år   ☐ Nu gällande stadgar   ☐ Utdrag ur årsmötesprotokoll eller styrelseprotokoll som visar vem/vilka har rätt att teckna firman (firmatecknare)   För kommuner: ☒ Protokoll från nämndsammanträde där ansökan föredrogs   Var vänlig och skicka <i>inga andra</i> dokument utöver de som efterfrågas.

Hej X,

Hoppas allt är bra med dig. Jag har en förfrågan som jag skickar vidare till dig. Du medverkar så klart om du kan, vill och har möjlighet.

Som en del av utvecklingsarbetet för Resursteam Heder har vi flera studenter från Sociologiska institutionen i Lund som skriver om projektet. Du har varit i kontakt med Resursteam Heder och vi vill därför fråga dig om det hade varit möjligt att vidarebefordra dina kontaktuppgifter till en av studenterna för en eventuell intervju. Du gör så klart detta utifrån dina möjligheter och förutsättningar.

Studenten skriver utifrån frågeställningen ”Hur ser medarbetarna i projektet och yrkesverksamma inom andra organisationer som samarbetat med Resursteam Heder på arbetet som bedrivits?” Utifrån om du har möjlighet eller ej kommer studenten att kontakta dig och intervjun beräknas ta max en timme.

Återkom gärna med ditt svar så snart du kan.